

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Český bankovní sektor v podmínkách evropské integrace

Bc. Jana Veselá

Diplomová práce

2008

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomie
Akademický rok: **2007/2008**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana Veselá**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**

Název tématu: **Český bankovní sektor v podmínkách evropské integrace**

Zásady pro vypracování:

Úvod

1. Finanční analýza bank
2. Bankovníctví v ČR
3. Český bankovní sektor po vstupu do EU
4. Komparace efektivnosti vybraných bank

Závěr

Literatura + Přílohy

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- BABOUČEK, I. Analýza a hodnocení finanční situace banky na základě veřejně přístupných informací, 1996, roč. IV, č. 13. ISSN 0015-1920
- JONÁŠ, J. Bankovní krize a ekonomická transformace. Praha: Management Press, 1998. 112 s. ISBN 80-85943-70-0
- POLOUČEK, S. České bankovníctví na přelomu tisíciletí. Ostrava: Ethics, 1999. 208 s. ISBN 80-238-3982-9
- VENCOVSKÝ, F. Dějiny bankovníctví v českých zemích. Praha: Bankovní institut, 1999. 500 s. ISBN 80-7256-030-0
- DRDLA, M., RAIS, K. Evropská unie-evropská integrace a bankovníctví. Praha: P. S. Commercial Bank Management. McGraw-Hill/Irwin, 2001. 832 s. ISBN 0-072-33967-5
- 3.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Liběna Černohorská, Ph.D.
Ústav ekonomie

Datum zadání diplomové práce:

31. října 2007

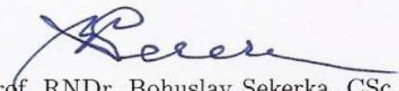
Termín odevzdání diplomové práce:

26. května 2008

prof. Ing. Jan Čapek, CSc.
děkan

L.S.

prof. RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 31. října 2007

SOUHRN

Práce se zaměřuje na český bankovní sektor v podmínkách evropské integrace. Pojednává o vývoji českého bankovního systému od jeho vzniku až po současnost. Zabývá se též legislativní úpravou a systémem bankovníctví v Evropské unii. Hodnotí změny v hospodaření vybraných českých bank, po vstupu zahraničních vlastníků do bank a po vstupu České republiky do Evropské unie, na základě některých finančních ukazatelů zveřejňovaných ve výročních zprávách jednotlivých bank.

KLÍČOVÁ SLOVA

banky, bankovní systém, privatizace bank, bankovníctví jednotného trhu, finanční ukazatele, efektivnost hospodaření

TITLE

The Czech Banking Sector in the Conditions of European Integration

ABSTRACT

The Work focuses on the Czech banking sector in conditions of European integration. It deals with the Czech banking system development since its beginning for current situation. It also deals with the legislative adjustments and banking system in the European Union. It values the changes in economy in the selected Czech banks, by the entrance the foreign shareholders to the banks and by entrance the Czech Republic to the European Union, on ground the financial indicators in the annual reports of single banks.

KEYWORDS

banks, banking system, privatization banks, banking of simple market, financial indicators, enonomic effectiveness

Obsah

Seznam tabulek	6
Seznam obrázků.....	6
Seznam grafů.....	7
Seznam zkratek.....	8
Úvod	11
1 Banka a její finanční situace	12
1.1 Vymezení banky a její funkce.....	12
1.2 Bankovní systém	12
1.3 Finanční analýza bank.....	13
1.3.1 <i>Rentabilita průměrných aktiv.....</i>	<i>14</i>
1.3.2 <i>Rentabilita průměrného vlastního kapitálu</i>	<i>14</i>
1.3.3 <i>Kapitálová přiměřenost</i>	<i>15</i>
1.3.4 <i>Další ukazatelé finanční analýzy bank.....</i>	<i>15</i>
2 Bankovníctví v České republice	17
2.1 První bankovní ústavy v českých zemích	17
2.2 Bankovní sektor po roce 1900.....	18
2.3 České bankovníctví po druhé světové válce	19
2.4 Vývoj bankovního sektoru 1989 - 1993.....	20
2.4.1 <i>Zákon o Státní bance československé</i>	<i>20</i>
2.4.2 <i>Zákon o bankách.....</i>	<i>21</i>
2.4.3 <i>Bankovníctví v transformaci</i>	<i>21</i>
2.4.4 <i>Vznik České národní banky a komerčních bank</i>	<i>22</i>
2.5 Bankovní sektor v letech 1993 – 1996	24
2.5.1 <i>Počátky bankovní krize</i>	<i>24</i>
2.5.2 <i>Krize v letech 1994 – 1996</i>	<i>24</i>
2.6 Řešení nestability v českém bankovníctví.....	25
2.6.1 <i>Konsolidační program I.....</i>	<i>25</i>
2.6.2 <i>Konsolidační program II</i>	<i>27</i>
2.6.3 <i>Stabilizační program.....</i>	<i>28</i>
2.7 Prodej českých bank zahraničním vlastníkům	29
2.7.1 <i>Privatizace Investiční a poštovní banky.....</i>	<i>29</i>

2.7.2	<i>Privatizace Československé obchodní banky</i>	30
2.7.3	<i>Privatizace České spořitelny</i>	30
2.7.4	<i>Privatizace Komerční banky</i>	30
2.7.5	<i>Vlastnická struktura českého bankovního sektoru v roce 2001</i>	31
2.8	Bankovní sektor České republiky po privatizaci bank	31
2.8.1	<i>Rok 2002</i>	32
2.8.2	<i>Rok 2003</i>	32
3	Evropská integrace a bankovníctví	33
3.1	Úprava bankovníctví jednotného trhu	33
3.1.1	<i>První bankovní směrnice</i>	34
3.1.2	<i>Druhá bankovní směrnice</i>	35
3.1.3	<i>Třetí bankovní směrnice</i>	36
3.1.4	<i>Vlastní fondy úvěrových institucí</i>	36
3.1.5	<i>Kapitálová přiměřenost úvěrových institucí</i>	37
3.1.6	<i>Úvěrová angažovanost úvěrových institucí</i>	38
3.1.7	<i>Ochrana klientů a finanční soustavy</i>	38
3.1.8	<i>Ochrana vkladatelů</i>	39
3.1.9	<i>Předcházení praní špinavých peněz</i>	39
3.1.10	<i>Liberalizace finančních služeb</i>	39
4	Bankovní systém Evropské unie	41
4.1.1	<i>Evropský systém centrálních bank</i>	41
4.1.2	<i>Evropská centrální banka</i>	41
4.1.3	<i>Úkoly národních centrálních bank</i>	42
5	Český bankovní sektor po vstupu do Evropské unie	44
5.1	Bankovníctví České republiky před vstupem do Evropské unie	44
5.1.1	<i>Projekt Phare</i>	44
5.1.2	<i>Veřejná podpora bankovního sektoru</i>	44
5.2	České bankovníctví od 1. 5. 2004	45
5.2.1	<i>Legislativní změny</i>	45
5.2.2	<i>Česká národní banka a její postavení v Evropské unii</i>	46
5.2.3	<i>Jednotná bankovní licence v České republice</i>	46
5.3	Bankovní sektor od roku 2005	47
5.3.1	<i>Vlastnická struktura bankovního sektoru k 31. 12. 2006</i>	48

5.3.2	<i>Současný bankovní systém</i>	48
5.4	Euro v českém bankovníctví	49
6	Komparace efektivnosti vybraných bank	51
6.1	Československá obchodní banka	51
6.1.1	<i>Obchodní profil</i>	51
6.1.2	<i>Skupina Československé obchodní banky</i>	51
6.1.3	<i>Vlastnická struktura Československé obchodní banky</i>	52
6.1.4	<i>Ukazatele Československé obchodní banky</i>	52
6.2	KBC Bank	53
6.2.1	<i>Skupina KBC</i>	53
6.2.2	<i>Ukazatele KBC Bank</i>	54
6.3	Komparace efektivnosti Československé obchodní banky a KBC Bank	54
6.4	Komerční banka	57
6.4.1	<i>Obchodní profil</i>	57
6.4.2	<i>Skupina Komerční banky</i>	57
6.4.3	<i>Struktura akcionářů k 31. 3. 2008</i>	57
6.4.4	<i>Ukazatele Komerční banky</i>	58
6.5	Société Générale	58
6.5.1	<i>Skupina Société Générale</i>	58
6.5.2	<i>Ukazatele Société Générale</i>	59
6.6	Komparace efektivnosti hospodaření Komerční banky a Société Générale	59
6.7	Česká spořitelna	62
6.7.1	<i>Obchodní profil</i>	62
6.7.2	<i>Vlastnická struktura k 31. 12. 2007</i>	62
6.7.3	<i>Ukazatele České spořitelny</i>	63
6.8	Erste Bank	63
6.8.1	<i>Skupina Erste Group</i>	63
6.8.2	<i>Ukazatele Erste Bank</i>	64
6.9	Komparace efektivnosti hospodaření České spořitelny a Erste Bank	64
6.10	Komparace efektivnosti hospodaření českých bank	67
Závěr	70
Seznam literatury	72
Seznam příloh	75

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet bank v českých zemích v roce 1910	18
Tabulka 2: Celkový přehled bank v České republice k 30. 4. 2008	49
Tabulka 3: Vybrané ukazatele Československé obchodní banky v letech 1997 – 2007 (v %)	52
Tabulka 4: Vybrané ukazatele KBC Bank v letech 2000 – 2007 (v %)	54
Tabulka 5: Struktura akcionářů Komerční banky k 31. 3. 2008	57
Tabulka 6: Vybrané ukazatele Komerční banky v letech 1997 – 2007 (v %)	58
Tabulka 7: Vybrané ukazatele Société Générale v letech 2002 – 2007 (v %)	59
Tabulka 8: Složení akcionářů České spořitelny k 31. 12. 2007.....	62
Tabulka 9: Vybrané ukazatele České spořitelny v letech 1997 – 2007 (v %)	63
Tabulka 10: Vybrané ukazatele Erste Bank v letech 2002 – 2007 (v %)	64

Seznam obrázků

Obrázek 1: Proces zavedení Eura v České republice	50
--	-----------

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu bank v České republice v letech 1989 - 2007	23
Graf 2: Vlastnická struktura českého bankovního sektoru k 31. 12. 2001	31
Graf 3: Vlastnická struktura českého bankovního sektoru k 31. 12. 2006	48
Graf 4: Vývoj ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu Československé obchodní banky a KBC Bank	54
Graf 5: Vývoj ukazatele rentability průměrných aktiv v Československé obchodní bance a KBC Bank.....	55
Graf 6: Vývoj ukazatele kapitálové přiměřenosti v Československé obchodní bance a KBC Bank.....	56
Graf 7: Vývoj ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu v Komerční bance a Société Générale	59
Graf 8: Vývoj ukazatele rentability průměrných aktiv v Komerční bance a Société Générale.....	60
Graf 9: Vývoj ukazatele kapitálové přiměřenosti v Komerční bance a Société Générale.....	61
Graf 10: Vývoj ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu v České spořitelně a Erste Bank	64
Graf 11: Vývoj ukazatele rentability průměrných aktiv v České spořitelně a Erste Bank	65
Graf 12: Vývoj ukazatele kapitálové přiměřenosti v České spořitelně a Erste Bank ..	66
Graf 13: Vývoj ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu v letech 1997 – 2007 (v %).....	67
Graf 14: Vývoj ukazatele rentability průměrných aktiv v letech 1997 – 2007 (v %)..	68
Graf 15: Vývoj ukazatele kapitálové přiměřenosti v letech 1997 – 2007 (v %).....	69

Seznam zkratek

ČF	Česká finanční
ČIJ	Česká inkasní jednotka
ČKA	Česká konsolidační agentura
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČS	Česká spořitelna
ČSFR	Československá federativní republika
ČSOB	Československá obchodní banka
ČSR	Československá republika
ECB	Evropská centrální banka
ECU	Evropská zúčtovací jednotka
EMU	Evropská měnová unie
ERM	Evropský měnový systém kurzů
ES	Evropské společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
EU	Evropská unie
EUR	Euro
FNM	Fond národního majetku
IPB	Investiční a poštovní banka
KB	Komerční banka
KoB	Konsolidační banka
ROAA	Rentabilita průměrných aktiv
ROAE	Rentabilita průměrného vlastního kapitálu
SBČS	Státní banka československá
SR	Slovenská republika
USA	Spojené státy americké

Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala téma Český bankovní sektor v podmínkách evropské integrace. Bankovníctví je důležitou oblastí tržní ekonomiky a správné fungování bankovního systému je podmínkou fungování celého národního hospodářství. Bankovníctví patří k oblastem, které u nás na přelomu 21. století prodělaly nejvýraznější změny související s transformací české ekonomiky a se vstupem do Evropské unie.

V důsledku transformace české ekonomiky na ekonomiku tržní došlo ke vzniku dvoustupňového bankovního sektoru, tak jak ho známe dnes. Bankovníctví prošlo v polovině 90. let krizí, která byla řešena pomocí konsolidačních programů a na přelomu století pak prodejem státního podílu bank zahraničním vlastníkům.

Proces privatizace českého bankovníctví trval několik let a vytvořil základy pro správné fungování bankovníctví v podmínkách evropské integrace.

Vývoj směrem k jednotnému vnitřnímu trhu v rámci Evropské unie si vyžádal novou úpravu bankovníctví v podobě tří bankovních směrnic. V rámci volného trhu bylo třeba vytvořit měnovou unii s jednotnou evropskou měnou. Česká republika se vstupem do Evropské unie zavázala dodržovat legislativní rámec týkající se bankovníctví a připravit ekonomiku na přijetí jednotné evropské měny – eura. České banky se staly součástí Evropského systému centrálních bank řízeného Evropskou centrální bankou.

Cílem diplomové práce je nastínit vývoj českého bankovního sektoru hlavně po roce 1989, kdy začala transformace české ekonomiky na ekonomiku tržní, až po současnou situaci českého bankovníctví v podmínkách Evropské unie. Práce ukazuje důležité mezníky, které se během této doby odehrály. Je zde věnován prostor bankovníctví České republiky i Evropské unie. Práce se snaží zhodnotit vstup zahraničních vlastníků do českého bankovního sektoru a jeho úspěšnost zapojení do evropského bankovníctví, hlavně však na příkladu českých předních komerčních bank.

Vývoj bankovníctví prošel za poslední dvě desetiletí řadou změn. V průběhu tohoto období se vytvářela stále pevnější pozice bankovního sektoru ve fungování národní ekonomiky. Bylo třeba začlenit český bankovní sektor do nadnárodního systému evropského bankovníctví. Tato práce se snaží postihnout některé události, které považuje za významné a důležité. S přihlédnutím k rozsahu práce chce spíše v kostce naznačit, co se v daném období událo a jaké to mělo dopady.

1 Banka a její finanční situace

Banka je instituce, která poskytuje finanční služby. Její základní činností je shromažďování dočasně volných peněžních prostředků, které formou úvěru dává k dispozici a nastavováním úroku zhodnocuje. Tímto způsobem umožňuje pohyb peněz v ekonomice a zprostředkovává využití dočasně volných zdrojů.

1.1 Vymezení banky a její funkce

Zákon o bankách stanoví, že banky musí splňovat čtyři základní požadavky:

- jde o právnické osoby se sídlem na území státu založené jako akciové společnosti,
- přijímají vklady od věřitelů,
- poskytují úvěry,
- k výkonu bankovní činnosti mají bankovní licenci, kterou poskytuje centrální banka.

Úloha bank v tržní ekonomice je velmi různorodá a v mnoha směrech nezastupitelná. Banky plní celou řadu různých funkcí. Za standardní základní funkce banky označujeme:

- finanční zprostředkování,
- emise bezhotovostních peněz,
- provádění platebního styku
- zprostředkování finančního investování na peněžním a kapitálovém trhu¹.

1.2 Bankovní systém

Bankovní systém v zemi tvoří centrální banka a souhrn bank působících v této zemi, jejich vzájemné vztahy a rovněž jejich vztahy k okolí. Bankovní systém může být uspořádán na různých principech. Obvykle se bankovní soustavy rozdělují na:

- *jednostupňové a dvoustupňové* – podle toho zda je či není oddělena centrální banka od obchodních bank,
- *univerzální a oddělené* – podle toho zda je či není institucionálně odděleno komerční a investiční bankovníctví.

V rámci **jednostupňového bankovního systému** neexistovala centrální banka, veškeré bankovní činnosti byly prováděny komerčními bankami. Za zvláštní formu tohoto bankovního systému je možné považovat systém, který existoval v centrálně plánované

¹ REVENDA, Z. Peněžní ekonomika a bankovníctví.

ekonomice. Byl založen na tom, že makroekonomická a mikroekonomická funkce byly spojeny do jedné banky – monobanky. Peníze a banky v tomto systému hrály podřadnou roli, prakticky veškerá činnost byla determinována pasivním naplňováním direktivního centrálního plánu.

Dvoustupňový bankovní systém je založen na institucionálním oddělení makroekonomické funkce, kterou zabezpečuje centrální banka a mikroekonomické funkce, která je doménou sítě komerčních bank. Centrální banka plní funkci ústředního orgánu v oblasti bankovníctví. Má za cíl udržovat stabilitu měny. Obchodní banky vystupují na finančním trhu jako finanční zprostředkovatelé. Jedná se o podnikatelské subjekty, jejichž hlavní činností je obchodování s penězi na ziskovém principu.

Model **univerzálního bankovníctví** je založen na tom, že banky mohou poskytovat celou paletu bankovních produktů, to znamená jak klasické produkty komerčního bankovníctví, tak i produkty investičního bankovníctví². Tento bankovní systém nevyklučuje určitou specializaci některých bank, ať již na základě vlastního rozhodnutí či na základě zvláštní právní úpravy.

Model **odděleného bankovníctví** je založen na institucionálním oddělení komerčního a investičního bankovníctví. Tento model byl využit například v USA jako reakce na hospodářskou krizi v roce 1929. Postupem času však docházelo ke stírání hranic mezi komerčním a investičním bankovníctvím³.

1.3 Finanční analýza bank

Hlavním úkolem finanční analýzy je komplexní posouzení současné finanční a ekonomické situace a určitý výhled do budoucna. Analýza zahrnuje oblasti:

- hodnocení majetkové a kapitálové struktury, hodnocení struktury nákladů a výnosů,
- diagnóza finanční situace pomocí poměrových ukazatelů, pyramidálních rozkladů a bonitních i bankrotních modelů,
- odhalení nedostatečné hodnoty ukazatelů,
- poznání silných i slabých stránek finanční situace,
- zobrazení minulého vývoje finančního hospodaření,
- příčiny negativních či pozitivních vývojových trendů,
- rezervy v činnosti.

² Např. emisní obchody, obchody s cennými papíry, majetková správa aktiv, fúze, akvizice.

³ REVENDA, Z. Peněžní ekonomika a bankovníctví.

Finanční situací banky se rozumí stav a vývoj jejích aktiv a pasiv, stav a vývoj jejích podrozvahových pohledávek a závazků a stav a vývoj nákladů a výnosů banky. Základním zdrojem informací pro analýzu a hodnocení finanční situace banky je její výroční zpráva.

Finanční situace banky se hodnotí na základě vypočtených ukazatelů. Mezi nejdůležitější patří *rentabilita průměrných aktiv (ROAA)*, *rentabilita průměrného vlastního kapitálu (ROAE)* a *kapitálová přiměřenost*⁴.

1.3.1 Rentabilita průměrných aktiv

Jedním ze základních ukazatelů je rentabilita průměrných aktiv (ROAA). Jedná se o poměr čistého zisku k průměrnému stavu aktiv. ROAA vypovídá o tom, jak efektivně banka pracuje se svými aktivy (a také pasivy). Je velmi důležitým ukazatelem. Jeho výše závisí na velikosti banky a na skladbě jejích operací. Obvyklé je, že velké banky mají ROAA nižší než banky malé. Obecně můžeme říci, že tento ukazatel by u jakékoliv banky neměl ve střednědobém horizontu poklesnout pod úroveň 0,6 %. Za mezinárodní standard ukazatele ROAA se považuje hodnota 1 %.

Růst poměru ROAA je kladným signálem, pokles signálem záporným a stagnace neutrálním. Na rozdíl od ukazatele ROAE je ROAA souměřitelný mezi bankami působícími v různých ekonomických prostředích a není ovlivnitelný zadlužeností banky. Na druhou stranu pokud banka dosahuje dobré hodnoty ROAA, která není zároveň podložena vysokou hodnotou ROAE, nevypovídá to nic o výkonnosti banky. Aby bylo možné porozumět efektivně stabilitě banky, je třeba sledovat oba ukazatele.

1.3.2 Rentabilita průměrného vlastního kapitálu

Rentabilita průměrného vlastního kapitálu (ROAE) je jednoznačně nejvýznamnějším ukazatelem, alespoň z pohledu vlastníků. Udává se v procentech a měří výkonnost kapitálu, který do podniku vložili vlastníci. Ukazatel ROAE stojí v centru pozornosti akcionářů banky. Jejich zájmem je, aby banka dosáhla co nejvyššího zisku s pokud možno co nejnižšími zdroji, které do banky vkládají.

Nevýhodou rentability vlastního kapitálu je jeho nesouměřitelnost v odlišných ekonomických prostředích. Zároveň nebere v úvahu spekulativní faktor. Banka by tedy mohla velmi lehce zvýšit ROAE zvýšením své celkové zadluženosti. Proto je při hodnocení finanční situace banky důležité posuzovat ukazatel ROAE v souvislosti

⁴ BABOUČEK, I. Analýza a hodnocení finanční situace banky na základě veřejně přístupných informací.

s ROAA. Banka se vyvíjí zdravě v případě, kdy dobré úrovni a rostoucímu trendu ROAE odpovídá dobrá úroveň a rostoucí trend ROAA.

1.3.3 Kapitálová přiměřenost

Dalším neméně významným ukazatelem je kapitálová přiměřenost. Kapitál banky je měřítkem její finanční síly. Obecně se kapitálovou přiměřeností rozumí poměr určité formy vlastního kapitálu vůči rizikům, která daná banka podstupuje. Tento poměr by měl být tak velký, aby kapitál pokryl veškeré možné ztráty plynoucí z aktivit banky (aby případné ztráty nesli vlastníci kapitálu, nikoli věřitelé). Čím méně bilančně aktivních rizikových produktů banka poskytne a čím více vlastního kapitálu má, tím více by měla být stabilní. Hlavním problémem je určení, jak velkému riziku je banka vystavena.

Od roku 2007 upravuje nová doporučení bankám týkající se kapitálové přiměřenosti dohoda **Basel II**. Cílem této dohody je přimět banky k držení kapitálových rezerv, které odpovídají jejich individuálnímu rizikovému profilu. Banka by měla držet o to více vlastních prostředků, čím větší rizika podstupuje svou účastí v určitých úvěrových obchodech. Ohodnocení rizika provádí banka na základě interních a externích ratingových metod.

Basel II je založen na třech pilířích:

- minimální kapitálový požadavek (8 %) – je třeba vzít v úvahu úvěrové, tržní a operační riziko,
- aktivity bankovního dohledu – práva a povinnosti národních regulátorů,
- tržní disciplína – zveřejňování relevantních ukazatelů rizik.

Standardní přístup pro výpočet kapitálové přiměřenosti používá údajů získaných od uznávaných ratingových agentur. Oproti tomu přístupy typu IRB dovolují bankám, které jsou schopny statisticky změřit příslušná rizika určitého financování upravovat jejich kapitálovou vybavenost dle jejich individuálního rizika.

1.3.4 Další ukazatelé finanční analýzy bank

Dalšími ukazateli, které banky publikují ve svých výročních zprávách, jsou např. zadluženost, rentabilita tržeb, aktiva na jednoho zaměstnance, správní náklady na jednoho zaměstnance, čistý zisk na jednoho zaměstnance a další.

Zadluženost vyjadřuje skutečnost, že banka používá k financování svých aktiv cizí zdroje. Ukazatele zadluženosti měří rozsah, v jakém je banka financována cizím kapitálem. Celková zadluženost se vypočítá jako poměr cizích zdrojů k aktivům. Čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím vyšší je riziko pro věřitele.

Ukazatel rentability tržeb je poměr zisku po zdanění k celkovým výnosům. Ukazuje čistý výnos banky za poskytování bankovních služeb. Pozitivní je růst hodnoty tohoto ukazatele.

Ukazatele týkající se přepočtu *na jednoho zaměstnance* vyjadřují jaký podíl na celkových aktivech banky, správních nákladech banky nebo čistém zisku banky připadá na jednoho zaměstnance banky.

2 Bankovníctví v České republice

Počátky bankovníctví v českých zemích se objevují v rámci Rakouska-Uherska. Vývoj v monarchii byl nerovnoměrný a v českých zemích pomalejší. Důvodem byl charakter výroby, převážně zemědělský, nevyžadující rozsáhlé služby bank.

Teprve polovina 19. stol. charakterizovaná výraznějším rozvojem průmyslové výroby, vyvolala potřebu rychlejšího vývoje bankovního sektoru. Na našem území působily rakouské banky, které však příliš nepodporovaly rozvoj českého podnikatelského sektoru. Reakcí na tuto situaci byl vznik nových bank.

2.1 První bankovní ústavy v českých zemích

Z iniciativy české aristokracie byla v roce 1824 založena v Praze **Česká spořitelna**. V roce 1847 začala v Praze působit filiálka rakouské **National Bank**. V dalším období byla založena díky liberálním požadavkům na zakládání bank celá řada nových bankovních domů, část z nich ale brzy doplatila na neobezřetné chování.

Na českém území je možno zaznamenat vznik např. *První občanské záložny* (1857), *Živnostenské banky pro Čechy a Moravu* (1868), *Hypoteční banky království českého* (1864), *České průmyslové banky* (1893). Významný vliv na rozvoj bank měl vznik **Burzy cenných papírů v Praze** v roce 1871.

Velmi negativně se v bankovním sektoru projevíly dopady krize v roce 1873. Burzovní krach výrazně dopadl na burzu ve Vídni a díky velmi těsnému propojení habsburské monarchie s centrem Čech se okamžitě projevil také na pražském peněžním a kapitálovém trhu. Pokles hodnoty cenných papírů klientů bank vedl i k poklesu bankovních akcií a vyvolal výrazné snižování likvidity jednotlivých bankovních domů. Závěr 70. let znamenal rychlou likvidaci bank – krizi přežily pouze kapitálově nejsilnější ústavy.

V letech 1873 – 1883 bylo založeno jenom šest bank, zatímco 99 bankovních ústavů zkrachovalo. Ani jedna z bank založených v období let 1873 – 1898 nebyla národnostně česká banka. Velký význam v této době měla pro drobné střadatele a zájemce o malé úvěry státní poštovní spořitelna a úvěrní družstva (kampeličky)⁵.

Celkově se rozvoj českého bankovního sektoru ve srovnání s ostatními evropskými státy opozdil. Až na počátku 90. let 19. století dochází k návratu důvěry v úvěrový systém

⁵ POLOUČEK, S. Bankovníctví.

a k rozvoji podnikání, které bylo nezbytným předpokladem ozdravení českého bankovníctví.

2.2 Bankovní sektor po roce 1900

Na počátku 20. století se české bankovníctví vyvíjelo relativně úspěšně. Přestože se některé banky dostaly do potíží, stabilita bankovního sektoru nebyla ohrožena. Stejně tak tomu bylo v období první světové války.

Tabulka 1: Počet bank v českých zemích v roce 1910

Druh banky	Počet bank
České akciové banky	12
Zemské banky	6
Filiálky a expozitury českých bank	33
Německé banky (akciové banky českých Němců)	10
Filiálky německých akciových bank	34
Filiálky vídeňských bank	62
Filiálky ostatních bank Rakouska-Uherska	21
Vedlejší úvěrové ústavy (s. r. o.)	62
Celkem	240

Zdroj: Finance a bankovníctví 2006 [online]. Olomouc: Univerzita Palackého, c2008

[cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW:

<http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/knihovna/Skripta_FF/finance_a_bankovnictvi.pdf>

Další formování bankovního systému v českých zemích bylo výrazně ovlivněno vznikem **Československé republiky** (ČSR) v roce 1918. Nový stát musel urychleně řešit finanční problémy – budování měny nového státu a měnovou odluku.

Zásadní změnu pro bankovní sektor přineslo zřízení centrální banky. Příprava na založení akciové cedulové banky byla právně zakotvena zákonem č. 347/1920 Sb. **Národní banka československá** zahájila svou činnost 1. dubna 1926. Byla akciovou společností s povahou veřejného ústavu a získala na 15 let výhradní právo vydávat v ČSR bankovky při povinnosti udržovat kurz koruny k plnohodnotným zlatým měnám na úrovni posledních dvou let⁶.

Po vzniku republiky bylo u nás 301 obchodních akciových bank. Jejich počet se velice rychle snížil v průběhu krize v letech 1922 – 1923, která na naše bankovníctví dopadla velice tvrdě fúzí a akvizicemi v období konjunktury druhé poloviny 20. let.

⁶ POLOUČEK, S. Bankovníctví.

Před krizí nastupující v roce 1929 tak zůstalo v Československu 114 akciových bank. Velká hospodářská krize se v českém bankovním sektoru neprojevila tak destruktivně jako v některých sousedních zemích⁷. Bankovní soustava byla relativně rozsáhlá, složitě strukturovaná, ale plně funkční. Pozitivně ovlivňovala ekonomický vývoj a přispěla k úspěšnému vyvedení ČSR z ekonomických potíží po první světové válce. Ve struktuře finančního systému měly výraznou váhu veřejnoprávní ústavy a lidové peněžnictví.

V roce 1938 existovalo v českých zemích kolem 120 bank a bankovních domů, mezi nimiž měla výsadní postavení **Živnobanka**. Ta získala širokou klientelu mezi drobnými živnostníky i většími podnikateli, angažovala se v zemědělství, úzké vazby měla na záložny. Peněžní i kapitálový trh, stejně jako bankovní i nebankovní sektor byly v předválečném Československu na úrovni vyspělých tržních ekonomik.

V období okupace se počet bank výrazně snížil. Akciový kapitál většiny českých bank byl převeden pod kontrolu německých vlastníků a tam, kde to nebylo možné, např. pro velký rozptyl vlastnictví, bylo přikročeno k násilné likvidaci. Zastavena byla i činnost mnoha drobných peněžních ústavů.

2.3 České bankovníctví po druhé světové válce

Tendence snižování počtu bankovních institucí pokračovala i po roce 1945 s tím, že dekrety prezidenta republiky z 24. října 1945 došlo ke znárodnění akciových bank a soukromých pojišťoven. Zákonem č. 38/1948 Sb. byla zřízena **Národní banka československá**, která vykonávala správu měny na celém státním území a měla výhradní právo vydávat bankovky.

Po roce 1948 začal být československý bankovní systém výrazně ovlivněn přechodem k centrálně řízené ekonomice. Centralizační tendence v bankovníctví byly završeny v roce 1950, kdy byla zrušena Národní banka československá a vznikla **Státní banka československá (SBČS)** v čele s generálním ředitelem jmenovaným vládou na návrh ministra financí. Jednalo se o zásadní systémovou změnu, neboť kompetence SBČS se odvíjely od kompetencí vlády a banka pozbyla nezávislosti ústřední měnové instituce. V této době je pro československou ekonomiku charakteristický jednostupňový bankovní systém.

V 60. letech vznikla *Československá obchodní banka* s majoritním podílem SBČS. Výsledkem poslední komunistické reformy bankovního systému bylo rozhodnutí

⁷ MERVART, J. České banky v kontextu světového vývoje.

o vyčlenění dalších tří bank ze SBČS – *Komerční banky, Všeobecné úvěrové banky a Investiční banky*.

S procesem transformace z centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní došlo k přechodu na dvoustupňový bankovní systém a k postupnému zavádění tržních prvků do tohoto systému⁸.

2.4 Vývoj bankovního sektoru 1989 - 1993

Bankovní systémy byly do 80. let v řadě socialistických zemích jednostupňové. Na začátku druhé poloviny 80. let začaly u nás práce na přípravě bankovní reformy, jejímž hlavním cílem bylo vytvoření dvoustupňového bankovního systému.

Všechny banky v novém bankovním sektoru měly přes svou výchozí specializaci univerzální charakter. Zákon o bankách zakotvil, v dnešní době přirozenou, do té doby však nemožnou, volnost klientům ve výběru banky a naopak. Tím byl vytvářen prostor pro konkurenci mezi bankami.

2.4.1 Zákon o Státní bance československé

Dne 15. listopadu 1989 byl schválen zákon č. 139/1989 Sb., o Státní bance československé (SBČS). Zákon chápal tuto banku jako „socialistickou“ instituci, a proto její postavení a funkce nebyly zdaleka v souladu se standardním pojetím centrální banky.

SBČS byla do jisté míry nezávislá zejména v tvorbě rozpočtových výhledů, státních rozpočtů a vypracovávala pětiletý a roční měnový plán, který předkládala vládě k projednání. O řadu pravomocí se však SBČS dělila s ministerstvem financí a řada operací byla ponechána v pravomoci vlády. V pravomoci SBČS bylo udělování nových bankovních licencí v dohodě s federálním ministerstvem financí.

Se změnou politického systému v Československu bylo jasné, že stávající zákon o SBČS musí být nahrazen zákonem novým. Cílem nového zákona bylo formování SBČS do pozice standardní centrální banky v podmínkách tržní ekonomiky.

Nový zákon č. 22/1992 Sb., o Státní bance československé změnil organizační strukturu SBČS a vymezoval všechny typické činnosti centrální banky v tržní ekonomice, kterými jsou zejména:

- emisní činnost,
- měnová politika,
- banka bank,

⁸ POLOUČEK, S. Bankovníctví.

- regulace a dohled bankovního systému,
- banka státu,
- správce devizových rezerv⁹.

2.4.2 Zákon o bankách

V závěru roku 1989 byl schválen zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách. Na jedné straně dával bankám a spořitelnám poměrně velkou samostatnost, kdy banky získáním univerzálního charakteru mohly vykonávat všechny bankovní činnosti. Na straně druhé jim tento zákon ukládal povinnost podporovat rozvoj socialistického podnikání a spořivost obyvatelstva a řídit se závaznými výstupy pětiletého státního plánu hospodářského a sociálního rozvoje a dále měnového plánu.

Banky a spořitelny podléhaly státnímu dozoru. Nad bankami jej vykonávalo federální ministerstvo financí a nad spořitelnami příslušné republikové ministerstvo financí, cen a mezd.

Nový zákon č. 21/1992 Sb., o bankách vymezil postavení a činnosti obchodních bank. Dle tohoto zákona se bankou mohla stát pouze právnická osoba se sídlem v České republice (ČR), založená jako akciová společnost nebo státní peněžní ústav, který přijímá vklady od veřejnosti, poskytuje úvěry a má povolení působit jako banka¹⁰.

2.4.3 Bankovníctví v transformaci

Transformace je přechod centrálně řízené ekonomiky na ekonomiku tržní. Počátkem 90. let, kdy se hroutily komunistické režimy, všechny státy Rady vzájemné pomoci čelily stejné výzvě: učit se podnikat, komunikovat, obchodovat a spolupracovat s vyspělým západním světem. Bylo třeba vybudovat zcela nový institucionální rámec, privatizovat ekonomiku, započít dalekosáhlou restrukturalizaci, posilovat vazby na západní trhy, uhradit minulé dluhy, získat dostatek kapitálu k zaplacení modernizace podniků a změnit mentalitu lidí.

V září 1990 předložila vláda Československé federativní republiky (ČSFR) reformní program změn v přístupu k národnímu hospodářství. Program nesl název „**Scénář ekonomické reformy**“. Československý transformační proces byl založen na rychlé a masivní privatizaci, cenové liberalizaci, liberalizaci vnějších ekonomických vztahů, na obnovení a udržení makroekonomické rovnováhy.

⁹ BUDINSKÝ, V. GRULICH, T. Banky a finanční organizace v České republice, s. 10.

¹⁰ PETRŽANOŠOVÁ, B. Bankovníctví I.

Největší změnu v procesu ekonomické transformace podstoupil finanční sektor. Cílem bylo vytvořit již dříve zmiňovanou dvoustupňovou bankovní soustavu.

Do transformace vstupovala každá z velkých českých bank s jinými přednostmi. V prvním období po začátku roku 1990 šlo především o kvantitativní rozvoj bankovníctví. Počet bank rychle rostl a velké státní banky se přeměnily na standardně fungující akciové společnosti. Během jednoho roku poskytla SBČS 23 nových licencí¹¹. O dva roky později to bylo již 57 nových licencí¹². Tento nárůst byl jedním z velice důležitých zárodků pozdější bankovní krize.

Velikým náporům na stabilitu, kvalifikaci a odpovědnost bankovní soustavy bylo zvládnutí měnové odluky při dělení bývalé federace na samostatnou Českou a samostatnou Slovenskou republiku.

2.4.4 Vznik České národní banky a komerčních bank

Po rozdělení československé federace byla zavedena mezi oběma státy na základě dohody o měnovém uspořádání měnová unie a byla zachována společná měna. Ekonomické příčiny na straně české a politické příčiny na straně slovenské nakonec vedly k tomu, že byla uzavřena dohoda o ukončení měnové unie a vznik dvou samostatných měn – české a slovenské koruny.

Byla provedena měnová odluka a okolkování bankovek v hodnotě cca 20 mld. korun. Současně s provedením měnové odluky bylo zavedeno clearingové zúčtování plateb mezi oběma státy s využitím zúčtovacího ECU jako jednotky pro zúčtování plateb.

Rozdělením Československa došlo i ke vzniku dvou samostatných centrální bank – **Česká národní banka (ČNB)** a Národní banka Slovenska¹³.

ČNB byla založena 1. 1. 1993. Navázala na zkušenosti SBČS po roce 1990. Postavení, činnost, cíle a další oblasti ČNB jsou vymezeny zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance. Tento zákon nahradil do té doby účinný zákon o SBČS. K hlavním úkolům ČNB patřilo zejména určování měnové politiky a nástrojů jejího provádění, stanovování zásad činnosti a obchodů ČNB, rozhodování o zásadních měnových opatřeních, schvalování rozpočtu ČNB atd. ČNB je nezávislá.

Komerční sféru bankovníctví v této době tvořily již existující banky, banky vzniklé delimitací SBČS a nově vzniklé banky. Příkladem již existujících bank byly *Československá obchodní banka, a. s. (ČSOB)*, *Česká státní spořitelna, s. p. ú.*,

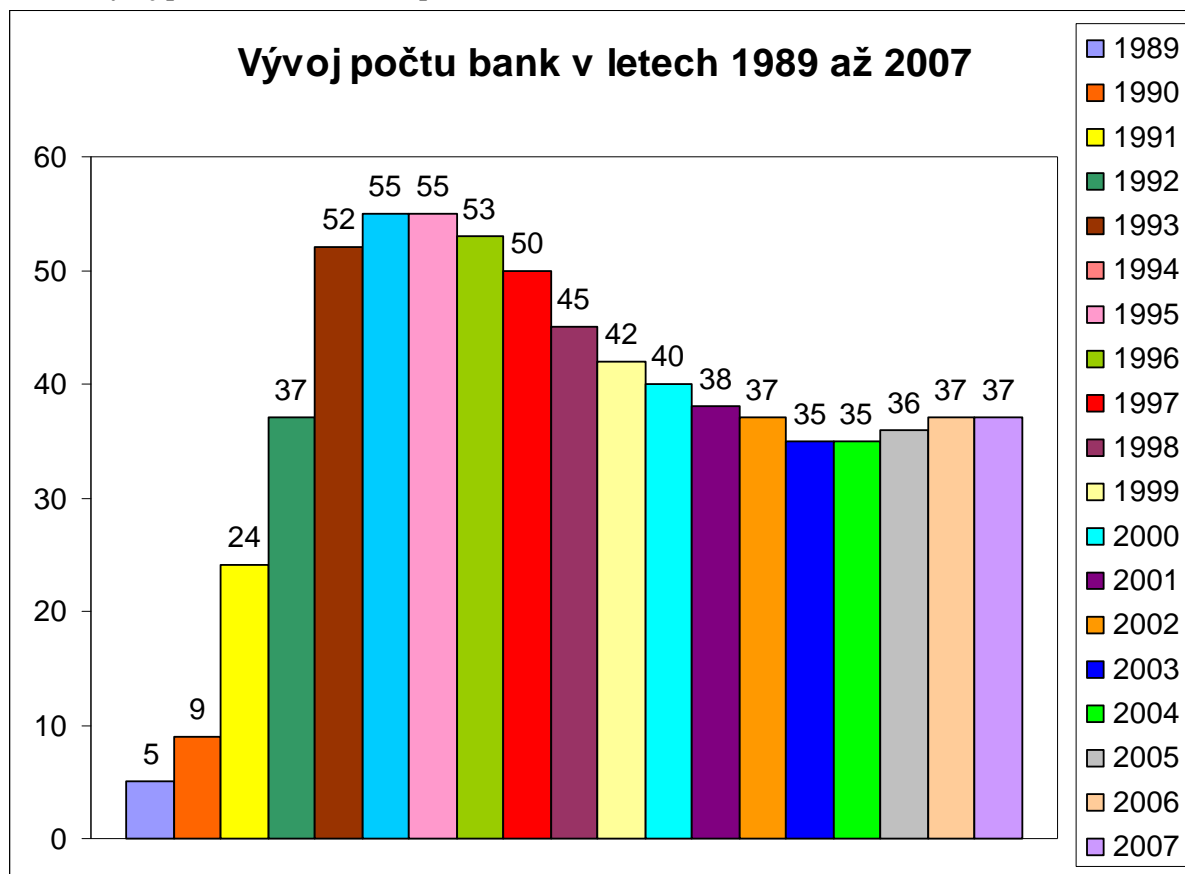
¹¹ Z toho 21 v ČR.

¹² Z toho 43 v ČR.

¹³ Rozdělení majetku SBČS mezi ČR a SR v souladu s ústavním zákonem.

*Živnostenská banka, s. p. ú., Investiční banka, s. p. ú.*¹⁴. Banky vzniklé delimitací SBČS byly *Komerční banka Praha a Všeobecná úvěrová banka Bratislava*. K nově vzniklým bankám patřily *Agrobanka Praha, a. s., Pragobanka, a. s., Ekoagrobanka, a. s.* V této době vznikají i specializované instituce jako *Konsolidační banka, Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s. a Česká exportní banka, a. s.*¹⁵.

Graf 1: Vývoj počtu bank v České republice v letech 1989 - 2007

Zdroj: *Roční zprávy o vývoji bankovního sektoru: Bankovní dohled 1996 – 2005, Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem od roku 2006* [online]. Praha: Česká národní banka, c2008 [cit. 2008-04-30]. Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_sektor/analyticke_pub/publikace_rz.html>

¹⁴ Státní peněžní ústav; zákon připouštěl i formu družstevního podniku nebo společného podniku, v praxi ovšem nebyly uplatněny.

¹⁵ MERVART, J. České banky v kontextu světového vývoje, VENCOVSKÝ, F. a kol. Dějiny bankovníctví v českých zemích.

2.5 Bankovní sektor v letech 1993 – 1996

V prvním roce samostatné ČR se v bankovním sektoru začaly projevovat vážné problémy, které nakonec vyústily v zavedení nucené správy jedenácti bank a odebrání licence u šesti bank.

Jednou z rozhodujících příčin bankovní krize byly klasifikované úvěry. V širším smyslu můžeme tento pojem chápat jako problematické úvěry, v užším smyslu jako úvěry, jejichž splacení banka neočekává nebo není reálné.

„Vysoký objem klasifikovaných úvěrů v portfoliích bank má celou řadu příčin, včetně neschopnosti bank uspokojovat pohledávky realizací přijatých zástav a držbou klasifikovaných úvěrů v bilanci.“¹⁶

2.5.1 Počátky bankovní krize

První z problémových bank byla **Kreditní a průmyslová banka**, kde objem klasifikovaných úvěrů dosáhl podílu 90 % na celkových úvěrech. ČNB prováděla nápravní opatření s cílem ozdravit banku, ale to se nepodařilo a 27. září 1993 na ni musela být uvalena nucená správa. V roce 1993 se do vážných finančních problémů dostaly ještě další ústavy např. **AB banka, Česká banka, Banka Bohemia**.

Nedostatek vnitřních finančních zdrojů překonávaly všechny nově vznikající české banky. To je nutilo k nabídce zúročení vkladů nadstandardní sazbou nebo neméně nákladným půjčkám na mezibankovním trhu. Hospodaření s drahými finančními zdroji způsobilo, že tyto banky začaly vstupovat do výnosnějších, ale rizikovějších transakcí. Právě díky tomu se dostávaly do krizových situací.

V některých případech však byla krize způsobena nelegálními obchody sledujícími osobní obohacení akcionářů anebo vedení banky. Situaci jim v tomto případě usnadňovala nedostatečná vnitřní kontrola bankovních obchodů a nepřipravenost bankovního dohledu na razantní vstup neseriózních podnikatelů do bankovníctví¹⁷.

2.5.2 Krize v letech 1994 – 1996

Množící se případy bankovních krizí vedly centrální banku k vyhlášení politiky konsolidace bankovního sektoru. Bylo pozastaveno udělování nových bankovních licencí a zpřísněn bankovní dohled.

¹⁶ POLOUČEK, S. České bankovníctví na přelomu tisíciletí. Ostrava: Ethics. s. 125

¹⁷ JONÁŠ, J. Bankovní krize a ekonomická transformace.

Od druhé poloviny roku 1994 dostaly nové licence jen stavební spořitelny se zahraniční majetkovou účastí, **Česká exportní banka** a v roce 1996 jedna pobočka a jedna dceřiná společnost zahraničních bank.

ČNB rovněž využila svého zmocnění k vydání pravidel obezřetného chování bank.

S výjimkou posledního čtvrtletí přinesl rok 1995 dočasnou stabilizaci obchodních bank. V tomto roce dokázalo pět velkých bank (mezi nimi Česká spořitelna, Komerční banka a Agrobanka) celkově získat na vkladech výrazně více, než kolik činil objem jimi poskytnutých úvěrů. Zánik problémových bank ani všech malých českých bank v této době nemohl vážně ohrozit funkčnost české bankovní soustavy.

V našich podmínkách podléhá řešení situace problémových bank určitému standardnímu postupu. Na jeho konci stojí rozhodnutí ČNB:

- ohrožená banka je schopna vyřešit vzniklé problémy sama,
- na banku se zavede nucená správa,
- navrhně se zrušení banky.

Na základě tohoto rozboru byla během let 1995 – 1996 uvalena **nucená správa** na osm malých bank. Některé ohrožené banky skončily buď fúzí se zdravými bankami nebo likvidací. Řešení se hledalo také v navýšení kapitálu malých bank jak současnými akcionáři, tak novými investory. ČNB doporučila bankám zveřejňovat čtvrtletní informace o hospodaření. Usilovala o legislativní úpravu postavení dlužníků a věřitelů a zpřesnění pravomocí bankovního dohledu¹⁸.

2.6 Řešení nestability v českém bankovníctví

2.6.1 *Konsolidační program I*

Konsolidační program I představoval komplex opatření, který byl zaměřen na řešení neblahého dědictví minulosti¹⁹ a rovněž na řešení nedostatečného výchozího kapitálu bank.

Konsolidační program I obsahoval tři fáze:

- založení Konsolidační banky (KoB) a převzetí úvěrů na trvale se obracející zásoby,
- oddlužení a rekapitalizaci existujících státních bank,
- ustanovení inkasní jednotky ČSOB.

Původní *Konsolidační banka, s. p. ú.* byla založena 25. února 1991 ministerstvem financí Československé federativní republiky jako banka speciální, pracující bez

¹⁸ JONÁŠ, J. Bankovní krize a ekonomická transformace.

¹⁹ Značný objem špatných úvěrů v portfoliích bank poskytnutých před rokem 1990.

pobočkové sítě a pouze pro právnické osoby. Zpočátku banka pracovala s omezeným rozsahem bankovní licence a jejím úkolem bylo řešit důsledky některých rozhodnutí z doby centrálně plánované ekonomiky před rokem 1989.

Po svém založení převzala pohledávky za úvěry na tzv. trvale se obracející zásoby v celkovém rozsahu 110,8 mld. korun za více než 6 000 klientů. V roce 1992 banka odkoupila další méně bonitní pohledávky v objemu cca 15 mld. korun²⁰. V roce 1993 byly odkoupeny úvěry od Investiční a Poštovní banky v nominální výši 0,3 mld. korun.

V souvislosti s rozpadem federace a vznikem ČR byla původní federální banka také rozdělena na dva samostatné subjekty. 23. února 1993 zahájila činnost **Konsolidační banka Praha, s. p. ú.**, která pokračovala v původní činnosti (ve správě převzatých a odkoupených pohledávek od obchodních bank).

Právním nástupcem KoB Praha, s. p. ú. se ke dni 1. září 2001 stala **Česká konsolidační agentura (ČKA)**²¹, která byla povinna dokončit veškeré aktivity a obchody. ČKA zanikla 31. prosince 2007 bez likvidace a jejím právním nástupcem se stal stát²².

Ve druhé fázi Konsolidačního programu I došlo k *oddlužení a rekapitalizaci bank*. Banky obdržely prostřednictvím Fondu národního majetku (FNM) 30 mld. Kčs. Z této částky bylo 7,8 mld. Kčs ve formě obligací plně splacených FNM sloužící k posílení kapitálu bank. Zbylých 22,2 mld. Kčs bylo určeno na odepsání klasifikovaných úvěrů státních podniků. Výběr podniků byl zcela v kompetenci bank. Muselo však jít o podniky perspektivní, určené k privatizaci a o úvěry poskytnuté před 31. 12. 1989.

Poslední fáze Konsolidačního programu I spočívala v *očištění bilance ČSOB*. Tato bilance byla tvořena velkým objemem nedobytných úvěrů, které byly v minulosti poskytnuty českým exportérům na financování pohledávek za zahraničními subjekty. Pohledávky k těmto úvěrům byly v celkové výši 34,7 mld. Kčs převedeny na speciální instituci – **Českou inkasní jednotku, s. r. o. (ČIJ)**, která byla za tímto účelem zřízena usnesením vlády v závěru roku 1993. Na krytí pohledávek ČIJ byl ČSOB poskytnut úvěr, jehož ručitelem je stát.

Dopad prvního konsolidačního programu lze hodnotit pozitivně, protože potlačil rizika vzniku systémové krize celého bankovního sektoru. Tím, že pomohl částečně očistit portfolia bank a zvýšil jejich kapitálové vybavení, přinesl určité ozdravení těchto bank.

²⁰ KoB odkupovala tyto úvěry za 80 % jejich nominální hodnoty, zbylých 20 % šlo na vrub rezerv příslušných bank.

²¹ ČKA byla vytvořena zákonem č. 239/2001 Sb., o České konsolidační agentuře a o změně některých zákonů.

²² Ministerstvo financí.

Postupně se u nás však začal objevovat problém s nově poskytnutými úvěry, který se vyhrotil v roce 1996.

2.6.2 Konsolidační program II

ČNB roku 1996 přistoupila k realizaci uceleného programu konsolidace malých bank s cílem zabránit dominovému efektu v sektoru malých bank, jež by se mohl odrazit ve ztrátě důvěry v bankovní systém jako celek.

Východiskem druhého konsolidačního programu bylo promítnutí potenciálních rizik z aktivních operací do reálné ztráty bank, a to na základě výsledků externích auditů účetních závěrek za rok 1995, což představovalo základní legislativní oporu pro zásahy bankovního dohledu v souladu se zákonem o bankách.

Byly vytvořeny podmínky pro razantnější akci bankovního dohledu. Základním postupem dohledu vůči bankám byla především snaha o maximální zapojení stávajících akcionářů, případně nových investorů, do adekvátního navýšení kapitálu bank a jejich následné oživení.

Banky, u nichž kapitálová přiměřenost nedosahovala 8 %, byly vyzvány ke zpracování konsolidačních programů další činnosti banky, která by zabezpečila naplnění cílového stavu 8 % kapitálové přiměřenosti k 31. 12. 1996. Tyto programy byly posouzeny z hlediska jejich reálnosti a dostatečnosti k zastavení nepříznivého vývoje a projednány s jednotlivými bankami. Přijímaná opatření důsledně vycházela z individuálního posouzení situace v každé bance, z rozsahu ztrát, možnosti dalšího rozvoje, ochoty akcionářů a managementu banky zúčastnit se na ozdravném procesu.

Přijatá opatření v rámci Konsolidačního programu II lze rozdělit do 4 *základních skupin*:

- snížení základního jmění banky a zavedení nucené správy,
- ukončení činnosti banky,
- odprodej banky s předpokladem budoucí fúze,
- navýšení základního jmění stávajícími akcionáři nebo novým investorem.

Z celkového počtu osmnácti malých bank bylo v rámci Konsolidačního programu II řešeno patnáct bank. Radikální řešení jako odnětí licence, zavedení nucené správy nebo převzetí jinou bankou bylo voleno u devíti z nich. U zbylých šesti bank došlo k navýšení základního jmění.

S cílem předejít vzniku systémové krize byla v rámci programu modifikována tehdy platná zákonná úprava pojištění vkladů. ČNB poskytla v jednotlivých případech

záruky na výplatu vkladů a garantovala výplatu vkladů nad rámec Fondu pojištění vkladů, a to do výše 4 mil. Kčs²³. Vklady byly vypláceny jak fyzickým tak právnickým osobám, které byly ze schématu pojištění vkladů vyloučeny. Výše náhrady nad rámec Fondu pojištění vkladů byla konstruována tak, aby došlo k uspokojení maximálního počtu klientů.

2.6.3 Stabilizační program

Díky provedeným krokům v rámci Konsolidačního programu II došlo k vyjasnění a zprůhlednění nepříznivé hospodářské situace řady malých tuzemských bank, a tím k očištění a ozdravení bankovního sektoru ČR. Ze sektoru byly vyloučeny banky, které na základě výroku auditora a analýzy bankovního dohledu byly nesolventní.

Proces konsolidace se přitom neobešel bez poklesu důvěry veřejnosti v bankovníctví a ohrožení malých bank postupným odlivem vkladů, kterému tyto nebyly schopny čelit.

K zamezení rizika likvidní krize bank a možnosti celkové destabilizace bankovního sektoru přijala vláda ČR svým usnesením ze dne 16. října 1996 jako systémové řešení Program posílení stability bankovního sektoru.

Podstatou Stabilizačního programu byl odkup nebonitních pohledávek od bank za nominální hodnotu **Českou finanční, a. s. (ČF)**, do výše maximálně 110 % jejich základního jmění, a to na bázi návratnosti²⁴.

ČF si na odkup pohledávek půjčovala od KoB s tím, že náklady na refinancování a případné související ztráty uhradí KoB **Fond národního majetku**.

Původně bylo na program vymezeno 13,7 mld. Kč. V roce 1998 byl objem navýšen o 5 mld. Kč. Po vyhodnocení první fáze programu však vláda rozhodla ukončit další čerpání prostředků. V rámci stabilizačního programu tak bylo vyčerpáno celkem 14,9 mld. Kč. Celková výše odkoupených pohledávek činila 12,3 mld. Kč.

Banky, které se rozhodly do programu zapojit, byly povinny dodržovat obecné obezřetnostní limity a současně musely naplňovat specifické ukazatele stanovené v rámci programu mezi které patřily např.:

- kapitálová přiměřenost: min. 8 %, do dvou let 10 %, cílově 12 %,
- poměr rizikově vážených aktiv k aktivům celkem: max. 75 %,
- podíl rychle likvidních aktiv na aktivech celkem: min. 15 % atd.

²³ Výplaty v rámci pojištění vkladů představovaly v té době 80 % do výše max. 100 tis. Kčs.

²⁴ Banky měly prodaná aktiva odkupovat zpět v časovém horizontu pěti až sedmi let. K tomuto účelu byly nuceny vytvářet každoročně rezervu ve výši minimálně 1/7 z hodnoty odprodáných pohledávek.

Stabilizační program umožňoval malým bankám překlenout kritické období jejich vývoje z hlediska likvidity a vytvořit časový prostor pro obnovení jejich finanční stability a zachování fungující obchodní sítě pro bankovní klientelu.

2.7 Prodej českých bank zahraničním vlastníkům

Vstup zahraničních vlastníků do českého bankovního sektoru můžeme označit jako **privatizaci bankovníctví**. Stejně jako u privatizace nefinančních podniků a společností by ani u privatizace velkých českých bank nemělo jít o pouhou změnu vlastnických struktur.

Základním smyslem privatizace velkých bank bylo vytvoření podmínek pro jejich lepší funkceschopnost a vyšší konkurenceschopnost. Privatizací mělo být docíleno kapitálového posílení bank, urychleného zkvalitňování jejich řízení, přístupu k zahraničnímu know-how atd. Příchodem soukromých vlastníků do odstátňujících se českých bank měl nabýt na svém přirozeném významu institut výkonu vlastnických práv.

V roce 1991 vláda přijala zásady pro privatizaci státních peněžních ústavů formou usnesení vlády ČSFR z 19. 9. 1991 č. 573, o rozvoji finančního trhu ČSFR a o privatizaci státních peněžních ústavů.

V roce 1992 byl v rámci kuponové privatizace zahájen proces privatizace velkých bank – Komerční banky, Investiční banky, České spořitelny a Živnostenské banky. V této fázi získaly banky statut akciových společností, přičemž stát si v nich ponechal významné podíly²⁵.

V bankovním sektoru však nadále přetrvávaly problémy. V roce 1994 zbrzdilo vývoj bankovního systému vyhlašování nucených správ, konkurzů a odebírání licencí. Naše čtyři největší banky – *Komerční banka (KB)*, *Československá obchodní banka (ČSOB)*, *Investiční a poštovní banka (IPB)* a *Česká spořitelna (ČS)* – si podržely majoritní podíl státu a v roce 1998 byla zahájena příprava jejich privatizace.

2.7.1 Privatizace Investiční a poštovní banky

Privatizace IPB byla zahájena vložением části akcií tehdejší Investiční banky, a. s. do kuponové privatizace, přičemž státu zůstal majoritní podíl akcií. Po neúčasti státu na některých zvyšováních základního jmění banky podíl činil 36,29 %. V této výši byl podíl prodán 8. března 1998 japonské společnosti **Nomura Europe** za 3 mld. Kč.

Po vstupu Nomury do IPB došlo k dočasné stabilizaci banky díky navýšení základního jmění. Vstup nového investora se sice projevil ve výrazném nárůstu vkladů

²⁵ V průměru okolo 36 %.

klientů, na druhou stranu se však postupně prohluboval rozměr obtíží banky se špatnými úvěry a jinými klasifikovanými pohledávkami a nebonitními cennými papíry.

V roce 2000 vyústilo dění v IPB ve ztrátu důvěryhodnosti managementu²⁶ a stát na ni uvalil nucenou správu a pod silným časovým tlakem ji 19. června 2000 prodal s plnými garancemi ČSOB.

2.7.2 Privatizace Československé obchodní banky

ČSOB byla založena státem v roce 1964 jako banka, která jediná v Československu poskytovala služby v oblasti financování zahraničního obchodu a volnoměnových operací. Po roce 1989 rozšířila svou činnost o služby pro nové podnikatelské subjekty a fyzické osoby. Významným mezníkem v historii ČSOB byla její privatizace.

V červnu roku 1998 vyzvala vláda mezinárodní, bankovní, strategické investory, aby vyjádřili svůj předběžný zájem o koupi státního podílu v ČSOB. Zájem projevilo celkem patnáct investorů. V červnu roku 1999 se stala majoritním vlastníkem ČSOB belgická **KBC Bank**, které byl prodán státní podíl ve výši 65,7 % za 40 mld. Kč.

2.7.3 Privatizace České spořitelny

ČS je banka založená na dlouholeté tradici. Kořeny ČS sahají až do roku 1825, kdy zahájila činnost Spořitelna česká, nejstarší právní předchůdce ČS. V roce 1992 se stala ČS akciovou společností. Její databáze klientů a předpoklady pro další rozvoj drobného bankovníctví z ní činily velice atraktivní objekt pro zahraniční investory.

V prosinci roku 1997 vláda rozhodla o privatizaci podílu státu v ČS. V polovině roku 1998 vstoupila do ČS **Evropská banka pro obnovu a rozvoj**. Stala se tak vlastníkem 11,8 % základního jmění spořitelny, za které zaplatila 2,5 mld. Kč. 1. března 2000 byl státní podíl v ČS ve výši 52 % odprodán rakouské **Erste Bank** za 19,4 mld. Kč.

2.7.4 Privatizace Komerční banky

KB vznikla v lednu roku 1990 vyčleněním obchodní činnosti z bývalé Státní banky československé na území ČR. O dva roky později, schválením privatizačního projektu vládou ČSFR, se státní peněžní ústav KB transformoval na akciovou společnost. Hlavním majitelem akcií KB zůstaly Fondy národního majetku ČR a SR.

V listopadu 1997 vláda schválila prodej státem vlastněných akcií KB strategickému partnerovi. V srpnu roku 1999 vláda zveřejnila inzerát vyzývající potenciální investory

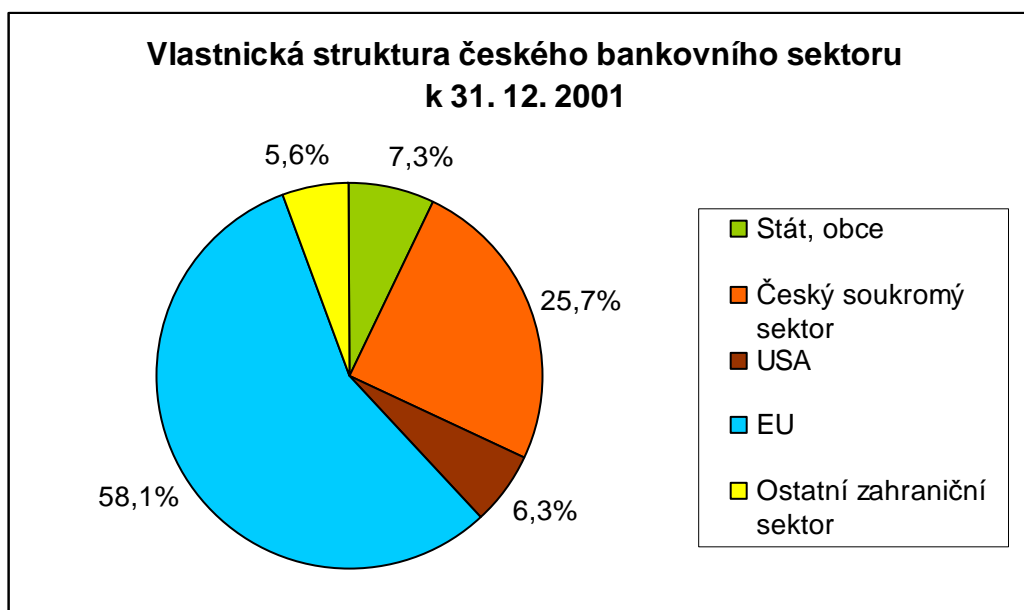
²⁶ Výsledky hospodaření byly zkresleny nejméně o 40 mld. Kč.

k vyjádření předběžného zájmu o koupi státního podílu ve výši 60 %. 12. července 2001 byl tento podíl prodán francouzské společnosti **Société Générale** za částku 40,2 mld. Kč.

2.7.5 Vlastnická struktura českého bankovního sektoru v roce 2001

V roce 2001 byla v ČR dokončena privatizace státních podílů ve velkých bankách. Zahraniční investoři vlastnili dominantní podíl majetku bank na trhu a tento podíl vykazoval i v dalších letech růst.

Graf 2: Vlastnická struktura českého bankovního sektoru k 31. 12. 2001

Zdroj: *Vlastnická struktura bankovního sektoru ČR k 31. 12. 2001* [online]. Praha: Česká národní banka, c2008 [cit. 2008-04-30]. Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_sektor/analyticky_cke_pub/download/bd_2001_c.pdf>

2.8 Bankovní sektor České republiky po privatizaci bank

Drtivá většina dříve státních bank se dostala do zahraničních rukou. Staly se součástí regionálních či globálních finančních skupin.

Banky si rozebraly nadnárodní skupiny. Jejich prodejem do zahraničních rukou si podle ekonomů polepšili především klienti. Banky si začaly více konkurovat. O drobné klienty začaly mít zájem i bankovní domy, které tuto skupinu dříve ignorovaly. Privatizace bank přiblížila bankovní sektor transformujících se zemí Evropské unii.

2.8.1 Rok 2002

V roce 2002 bylo již ve všech velkých bankách dominantní vlastnictví zahraničních subjektů. Ve skupině středních bank byly banky ovládány zahraničními investory ze 2/3. Střední banky se tak začaly orientovat na drobnou klientelu a rozšíření své obchodní sítě.

Zvýšená obezřetnost bank při posuzování úvěrových žádostí se pozitivně odrazila v klesajícím objemu klasifikovaných úvěrů. K 31. 12. 2002 činily klasifikované úvěry 160,4 mld. Kč.

V ČR vznikaly v souladu s vývojovými trendy světového bankovníctví *bankovní finanční skupiny*. Banky usilovaly především o komplexní nabídku bankovních produktů a služeb pro své klienty. Bankovní finanční skupiny byly tvořeny převážně tuzemskými velkými a středními bankami. Nejvýznamnější z nich jsou dodnes finanční skupiny Československé obchodní banky, a. s., České spořitelny, a. s., Komerční banky, a. s., které jsou současně členy zahraničních finančních skupin svých mateřských bank.

2.8.2 Rok 2003

Vývoj bankovního sektoru v roce 2003 byl příznivě ovlivněn růstem české ekonomiky, snižováním míry inflace, snižováním základních domácích úrokových sazeb, růstem nominálních a reálných mezd. Bankovní sektor od roku 2003 můžeme považovat za stabilní.

Vlastnická struktura bank se mírně posunula ve prospěch investorů ze zemí EU 15. Bankovní sektor ČR byl připravován na změny, které přinese *jednotná bankovní licence* po vstupu do EU.

Pokračoval proces budování finančních skupin. Ve všech skupinách bank převyšoval již zahraniční kapitál podíl 50 %.

Klasifikované úvěry neustále klesaly. Na konci roku 2003 činily 114 mld. Kč.

Rok 2004 znamenal další mezník v historii českého bankovníctví. 1. května 2004 Česká republika vstoupila do Evropské unie a český bankovní systém se stal součástí Evropského systému centrálních bank. Další vývoj českého bankovníctví je uveden v kapitole 5.3.

3 Evropská integrace a bankovníctví

První novodobé zmínky o zahájení evropského sjednocujícího procesu jsou známy z období po konci druhé světové války. Snaha vyhnout se dalšímu válečnému konfliktu a postavit vztahy mezi jednotlivými státy na bázi spolupráce a hospodářské soutěže vedla k hledání optimálního uspořádání, které v průběhu času přerostlo v proces globální integrace.

Proces evropské integrace v obecném pojetí je chápán jako určité slučování trhů do vyšších celků, při všeobecné akceptaci určitých pravidel. Nový trh se tedy od původního liší především rozsahem, který je dán postupnou likvidací existujících bariér volného pohybu osob, peněžních a výrobních prostředků, zboží atd.

3.1 Úprava bankovníctví jednotného trhu

Celková potřeba koordinace právních předpisů s cílem důslednějšího naplňování již existujících smluv se projevila i v oblasti bankovníctví, do kterého se promítají čtyři základní postuláty budování Společenství.

Základní cíle právní koordinace v bankovní oblasti mohou být shrnuty do pěti kategorií:

- přijímání předpisů odstraňujících překážky poskytování služeb přes hranice členských států,
- přijímání pravidel k zajištění svobody úvěrových institucí ES/EU zřizovat pobočky v rámci vnitřního trhu,
- přijímání standardních pravidel pro vydávání oprávnění k zahajování a provozování činnosti úvěrových institucí v členských státech,
- stanovování podmínek pro sjednocování standardů dohledu nad činností úvěrových institucí,
- vytváření harmonizovaného souboru předpisů pro zřizování úvěrových institucí z třetích zemí v členských státech ES/EU.

Díky rozdílné regulaci a koncepci bankovních systémů v jednotlivých členských státech představovalo sjednocení regulí a pravidel týkajících se provozování činnosti bankovních institucí pro orgány společenství určitý problém. Řada podstatných pravidel týkajících se bankovní praxe, vycházela stále z národních měnových a bankovních politik,

kteřé do závěrečné fáze evropské měnové unie zůstávaly v pravomoci jednotlivých členských států a vymanily se z působnosti centrálních orgánů²⁷.

3.1.1 První bankovní směrnice

Jedná se o první směrnici Rady ES z roku 1977 č. 77/780/EEC, o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů vztahujících se ke zřizování a provozování obchodní činnosti úvěrových institucí.

První směrnice vymezuje pojem „úvěrová instituce“. Je definována jako podnik, jehož obchodní činností je přijímat vklady nebo jiné splatné fondy od veřejnosti a poskytovat úvěry na vlastní účet.

Podstatné znaky této směrnice představují přijaté podmínky pro provozování obchodní činnosti úvěrové instituce a postupy spolupráce mezi orgány dohledu v členských zemích²⁸. Především otázka jednotné regulace bankovního sektoru se ukázala jako mimořádně významná.

První bankovní směrnice stanoví zvláštní požadavky, podle nichž musí úvěrové instituce získat před zahájením své činnosti příslušné licence od správních orgánů. Vydat tuto licenci je možné za předpokladu, že úvěrová instituce splňuje požadavky příslušných orgánů, pokud jde o přiměřené minimum vlastních fondů, o kvalifikaci vedoucích pracovníků a o předložení podrobného plánu krátkodobých a střednědobých obchodních cílů. Dále musí úvěrová instituce splňovat i podmínky všeobecné aplikace první bankovní směrnice a národních právních předpisů, které si mohou nadto stanovit příslušné členské státy.

V souladu s touto bankovní směrnicí je zahájení činnosti pobočky kreditní instituce se sídlem v jiném členském státě regulováno dle místních předpisů. Důležitou podmínkou je úplné vyloučení případných diskriminačních opatření znevýhodňujících zahraniční podnikatelský subjekt oproti domácím.

První bankovní směrnice se v některých člancích pokouší ustanovit postupy, které zaručují bankovním institucím při provozování obchodní činnosti na území jiného členského státu právo ponechat si z území domovského členského státu svůj původní obchodní název, systém průběžných kontrol a následnou metodiku hodnocení ukazatelů platební schopnosti a likvidity, opatření týkající se informační povinnosti s některá další.

²⁷ DRDLA, M., RAIS, K. Evropská unie-evropská integrace a bankovníctví.

²⁸ Podmínky zahájení činnosti finanční společnosti, podmínky provozování úvěrových služeb, otázky regulace a podmínky bankovního podnikání v rámci Unie i mimo ni.

Směrnice dále stanoví zásady regulující vztahy s nečlenskými státy. První z nich stanovuje podmínku maximální výhodnosti pro členskou zemi, kdy vstupující bankovní instituci nečlenského státu nemůže být za žádných okolností poskytováno zacházení příznivější, než je poskytováno institucím z členských států. To je upraveno dále druhou směrnicí a umožňuje rovný přístup k trhu zemí Společenství.

Přestože je první bankovní směrnice co do svých cílů velmi ambiciózní, jde pouze o počáteční krok k integrovanému bankovnímu trhu. Směrnice zanechává netknuty některé oblasti bankovníctví a popisuje pouze obecné schéma vztahů s nečlenskými zeměmi.

3.1.2 Druhá bankovní směrnice

Dalším krokem k liberalizaci bankovního sektoru je druhá **směrnice Rady ES z roku 1989 č. 89/646/EEC**, o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů vztahujících se ke zřizování a provozování obchodní činnosti úvěrových institucí. Vešla v platnost 1. ledna 1993 a představuje značný legislativní posun zahájený první směrnicí.

Důležitým bodem druhé bankovní směrnice je zásada vzájemného uznávání, která zajišťuje, že bankovní instituce budou moci provozovat určitý počet bankovních služeb na celém území Unie buď poskytováním služeb přes hranice členských států, nebo zřizováním poboček bez dalšího řízení o vydání licence v jiném členském státě.

Bankovní instituce, na niž se mají vztahovat výhody liberalizovaného režimu podle této směrnice, musí mít v domovském členském státě oprávnění jako bankovní instituce a musí podléhat doзору příslušných orgánů domovského státu. Úvěrové instituce, které nejsou držiteli oprávnění ve svém domovském členském státě, podléhají kontrole přijímajícím státem v plném rozsahu při poskytování služeb nebo při vytváření zahraničních zastoupení.

Vzájemné uznávání se omezuje pouze na bankovní činnosti vyjmenované v příloze druhé bankovní směrnice. Seznam definuje okruh činností, které Unie pokládá za nedílnou součást bankovníctví. Zahrnuje jak komerčně bankovní transakce²⁹ tak i transakce s cennými papíry. V případě potřeby lze seznam snadno aktualizovat, tak aby odpovídal konkrétním požadavkům finančního trhu a globálním vývojovým tendencím.

Druhá bankovní směrnice dále definuje postupy při zřizování bankovních poboček. Bankovní instituce chystající se založit pobočku musí oznámit svůj záměr příslušnému orgánu bankovního dohledu domovského členského státu. Příslušný orgán rozhodne o věci

²⁹ Přijímání vkladů, půjčky, hypoteční financování, obchodní financování, bankovní garance, leasingové operace.

do tří měsíců. V kladném případě je rozhodnutí oznámeno členské zemi, kde bude pobočka vznikat. Ta už proces vzniku pobočky nemůže nijak blokovat.

Dále je v této směrnici stanovena zásada kontroly domovským státem, která přiznává domovskému členskému státu pravomoci v oblasti vydávání oprávnění správní kontroly účetnictví, sledování vnitřního vedení podniku a finančních standardů.

Vzhledem k velkým rozdílům mezi členskými státy v regulačních standardech jednotlivých bank požaduje druhá bankovní směrnice určitou minimální harmonizaci předpisů, aby se tak usnadnilo vzájemné uznávání bankovních licencí.

3.1.3 Třetí bankovní směrnice

Jedná se o novelu první a druhé bankovní směrnice ES v podobě **směrnice Evropského parlamentu a Rady EU z 20. března 2000 č. 2000/12/ES**. Vztahuje se na banky, pojišťovny a investiční firmy a společnosti³⁰.

V souladu s touto novelou by příslušné orgány neměly povolit činnost bankovní instituce, pokud jim bude bráněno účinně vykonávat jejich kontrolní funkce pro tzv. úzké vazby mezi institucí a ostatními fyzickými a právnickými osobami.

Směrnice zavádí zásadu obezřetného dohledu vyžadující od příslušných orgánů členského státu regulaci existujících či budoucích oprávnění v případech, kdy existují signály, že konkrétní bankovní instituce zvolila právní řád daného členského státu především z důvodu vyhnutí se přísnějším regulím státu jiného.

Důležitá je také problematika výměny informací mezi orgány členských zemí zodpovědnými za stabilitu a důvěryhodnost celého finančního systému. Jsou taxativně vymezeny okruhy informací mající důvěrný charakter, způsoby nakládání s nimi. Směrnice řeší i otázku zmírnění principů přísnosti. Jsou zde detailně stanoveny jednotlivé povinnosti auditorů, spolupráce při porušení zákonů, správních předpisů, podmínek pro udělování bankovních licencí, odmítnutí součinnosti při předepsaných kontrolách atd³¹.

3.1.4 Vlastní fondy úvěrových institucí

Směrnice Rady ES č 89/299/EHS, o vlastních fondech úvěrových institucí rozlišuje podle charakteru položek tvořících vlastní fondy dva druhy položek:

- původní základní fondy (kapitál, rezervy, fond ke krytí obecných bankovních rizik),

³⁰ Nejen norma pro bankovní dohled, ale i pro dohled kapitálový a dohled nad trhem pojišťovacích produktů.

³¹ DRDLA, M., RAIS, K. Evropská unie-evropská integrace a bankovníctví.

- dodatečné základní fondy (revalvační rezervy a závazky členů úvěrových institucí zřízených ve formě družstev).

Dodatečné základní fondy nesmějí přesáhnout 100 % původních základních fondů. Závazky členů úvěrových institucí zřízených ve formě družstevních organizací nesmí přesáhnout 50 % základních fondů.

Podle dikce směrnice o vlastních fondech se nekonsolidované vlastní fondy skládají z kapitálu, rezerv, revalvačních rezerv, fondů ke krytí obecných bankovních rizik, závazků členů úvěrových institucí zřízených ve formě družstevních organizací a některých dalších položek.

Jako takzvané odečitatelné položky směrnice o vlastních fondech uvádí vlastní akcie ve jmenovité hodnotě v držení úvěrové instituce, nehmotná aktiva, hmotné ztráty v běžném finančním roce, majetkové účasti v jiných úvěrových a finančních institucích přesahující a nepřesahující 10 % jejich kapitálu a některé další.

Všechny položky jsou taxativně vymezeny jednotlivými články platných směrnic. Koncepce vlastních fondů obsahuje maximální počet položek a částek. Uplatnění těchto položek a stanovení nižších stropů, jakož i odpočet jiných položek než těch, které jsou uvedené se ponechává na vůli členských států.

3.1.5 Kapitálová přiměřenost úvěrových institucí

Směrnice Rady ES č. 93/06/EHS o kapitálové přiměřenosti investičních společností a úvěrových institucí byla přijata s cílem harmonizovat kapitálové požadavky za účelem zlepšování kvality vztahů mezi úvěrovými institucemi a investičními firmami. Směrnice upravuje metodiku propočtu kapitálové přiměřenosti institucí a firem se sídlem v členských státech EU.

V důsledku obrovského rozvoje finančních trhů a zavádění nových produktů zejména v oblasti finančních derivátů se dá říci, že v mnohých bankách se výše tržních a kreditních rizik vyrovnává. U velkých institucí s globálním působením dokonce tržní riziko výrazně převyšuje. I to je argumentem požadavků na důslednější zajištění bankovních rizik.

3.1.6 Úvěrová angažovanost úvěrových institucí

Tuto problematiku řeší **směrnice Rady ES z roku 1992** o sledování a kontrole velké úvěrové angažovanosti úvěrových institucí. Směrnice se vztahuje na všechny úvěrové instituce na území EU, které získaly licenci ve smyslu ustanovení první bankovní směrnice.

Základní povinností plynoucí z této směrnice je periodická ohlašovací povinnost příslušným orgánům při veškeré velké úvěrové angažovanosti. O velkou úvěrovou angažovanost vůči klientovi se jedná tehdy, když celková hodnota angažovanosti převyšuje 10 % vlastních fondů úvěrové instituce. Orgány musejí být informovány pokaždé, kdy nastane navýšení úvěrové angažovanosti nejméně o 20 % ve srovnání se stavem v době předešlého hlášení.

Podle této směrnice nesmí nastat úvěrová angažovanost vůči klientovi přesahující 25 % jejích vlastních fondů.

V zemích EU je možné odečíst od úvěrové angažovanosti aktiva zajištěná obchodovatelnými cennými papíry. Dále je možné snižovat úvěrovou angažovanost o půjčky zajištěné hypotékami na obytné nemovitosti do výše 50 % hodnoty příslušné nemovitosti.

3.1.7 Ochrana klientů a finanční soustavy

Společný rozvoj vnitřního trhu EU v bankovní oblasti by měl přinést spotřebitelům výhody lepší konkurence: širší spektrum služeb a produktů, větší počet bankovních institucí a zároveň i výhodu nižších cen souvisejících s rostoucí efektivitou. Na druhé straně se jedná i o operace postupné minimalizace rizik plynoucích z finančních operací. Rada ES přijala několik direktiv týkajících se tohoto procesu.

Jde o směrnice s nepřímým harmonizačním dopadem, jejichž hlavním cílem je zaručit spotřebiteli právo na informaci, na předběžné vypořádání úvěrové smlouvy a na ochranu dlužníka v případě postoupení úvěrové smlouvy jinému věřiteli atd.

Cílem směrnic o spotřebitelském úvěru je upravit a harmonizovat vztah mezi poskytovateli a nabyvateli finančních přebytků, minimalizovat faktory narušující volnou soutěž na trhu s úvěry v rámci Společenství a *maximalizovat ochranu* všech účastníků.

3.1.8 Ochrana vkladatelů

Vklady klientů a jejich formální ochrana představuje jednu z nejcitlivějších oblastí, na které se bankovní systém zaměřuje. Její význam je nejenom ekonomický a politický, ale především sociální. Významný posun v této oblasti představuje směrnice Rady ES o systému ručení a pojištění vkladů, která direktivně předepisuje vytvoření účinného systému pojištění vkladů ve všech zemích Společenství.

Podle směrnice o pojištění vkladů má každý členský stát zabezpečit zavedení jednoho nebo více oficiálně uznávaných systémů pojištění vkladů a současně stanovit výjimky a podmínky, za nichž mohou být bankovní instituce vyňaty z povinného systému pojištění vkladů. Členský stát může zbavit bankovní instituci povinnosti účastnit se systému pojištění vkladů, pokud se tato účastní jiného ochranného mechanismu zajišťujícího její likviditu a platební schopnost.

V kompetenci členských států zůstává možnost snížit horní hranici pojištění vkladů, jde-li o vklady finančních institucí, pojišťoven, vlád, ústředních, regionálních a místních orgánů státní správy a dalších.

3.1.9 Předcházení praní špinavých peněz

Jedním ze základních hospodářských i etických principů uplatněných v bankovníctví je boj s organizovanou kriminalitou prostřednictvím předcházení praní špinavých peněz.

„Špinavými penězi“ jsou označovány peněžní prostředky pocházející z obchodu s drogami či jiné organizované kriminální činnosti. „Praní peněz“ je jednání sloužící k zakrytí nezákonného původu peněz.

Preventivní opatření spočívají v identifikační a oznamovací povinnosti. Identifikační povinnost znamená, že banky musí znát totožnost svých klientů a vést o nich záznamy. Oznamovací povinnost se vztahuje na všechny transakce bez omezení horní nebo dolní hranice peněžní částky³².

3.1.10 Liberalizace finančních služeb

Předpokladem liberalizace finančních služeb je liberalizace pohybu kapitálu. Proces realizace svobody pohybu finančních služeb v rámci vnitřního trhu se řídí především tzv. druhou bankovní směrnicí z roku 1989 o koordinaci zákonů a správních opatření týkajících se zakládání a obchodních aktivit úvěrových institucí.

³² DRDLA, M., RAIS, K. Evropská unie-evropská integrace a bankovníctví.

Liberalizovaný trh finančních služeb je založen na zásadě vzájemného uznávání bankovních licencí a na zásadě kontroly zemí původu.

Současné typické procesy v rámci bankovního sektoru EU jsou zejména procesy univerzalizace, které posilují postavení bank a vytvářejí monopolní charakter bankovního trhu, na kterém má rozhodující postavení několik málo velkých bank. Monopolní postavení bankovních subjektů je dále podporováno jejich kapitálovým propojováním, přičemž oba tyto procesy vedou k posílení konkurenceschopnosti bank³³.

³³ ADÁMKOVÁ, V., CIHELKOVÁ, E. Vnitřní trh Evropské unie.

4 Bankovní systém Evropské unie

Podle Maastrichtské dohody vznikl *Evropský systém centrálních bank (ESBC)* sestávající z *Evropské centrální banky (ECB)* a *národních centrálních bank členských států*. Cílem činnosti ECB a ESBC je udržovat cenovou stabilitu a podporovat obecné hospodářské politiky EU.

4.1.1 *Evropský systém centrálních bank*

ESCB se skládá z ECB a národních centrálních bank všech členských států EU.

Prvořadým cílem ESCB podle Smlouvy o EU je udržovat cenovou stabilitu. Aniž by byl dotčen tento cíl, podporuje ESCB obecné hospodářské politiky ES se záměrem přispět k dosažení cílů ES podle Smlouvy, tj. zejména podporovat harmonický a vyvážený rozvoj hospodářských činností v ES, trvalý a neinflační hospodářský růst respektující životní prostředí, vysoký stupeň konvergence ekonomické výkonnosti, vysokou úroveň zaměstnanosti a sociální ochrany.

Základními úkoly ESCB jsou:

- definovat a provádět měnovou politiku společenství,
- řídit směnu jednotlivých měn (provádět devizové operace),
- držet a spravovat oficiální devizové rezervy jednotlivých členských států,
- zajišťovat plynulé fungování platebního systému.

V rámci ESCB pracuje 13 výborů pokrývajících různé činnosti banky. Jde např. o výbor pro účetnictví a měnový příjem, výbor pro bankovky, výbor pro bankovní dohled, výbor pro mezinárodní vztahy, výbor pro měnovou politiku a další³⁴.

4.1.2 *Evropská centrální banka*

Vznikla k 1. červenci 1998, oficiálně zahájila činnost k 1. lednu 1999. Jejím předchůdcem byl Evropský měnový institut, dočasná instituce založená 1. ledna 1994. Vzorem pro vznik ECB byla Německá centrální banka.

ECB má své sídlo v Německu, ve **Frankfurtu nad Mohanem**. Má právní subjektivitu a je nezávislá.

Nezávislost ECB a národních centrálních bank v sobě zahrnuje čtyři podmínky:

1. *institucionální nezávislost* – banky nemohou požadovat nebo přijímat rozkazy od orgánů ES, vlády členské země nebo jiného orgánu,

³⁴ KLOUDOVA, J. Evropská unie – historie a současnost ekonomického prostředí.

2. *osobní nezávislost* – funkční období orgánu centrálních bank musí být dostatečně dlouhé (min. 5 let) a představitelé centrálních bank nemohou být odvoláni vládou,
3. *funkční nezávislost* – ECB a národní centrální banky si stanovují hlavní cíle a mají odpovědnost za jejich plnění,
4. *finanční nezávislost* – vlády nesmí ovlivňovat rozpočet centrálních bank a nesmí využívat centrální banky k financování státních výdajů.

Vrcholnými orgány ECB jsou:

- Rada guvernérů,
- Výkonná rada,
- Generální rada.

Radu guvernérů tvoří členové Výkonné rady a guvernéři národních centrálních bank eurozóny. Tato rada určuje měnovou politiku ES, přijímá rozhodnutí týkající se střednědobých měnových cílů, klíčových úrokových sazeb a vytváření měnových rezerv, Rada zasedá dvakrát měsíčně, na prvním jednání v měsíci rozhoduje o měnových záležitostech.

Výkonná rada má 6 členů – prezidenta, viceprezidenta a čtyři další členy, kteří jsou jmenováni na období osmi let hlavami států nebo vlád zemí, které zavedly euro. Provádí měnovou politiku v souladu s obecnými zásadami a rozhodnutími Rady guvernérů. Odpovídá za přípravu zasedání Rady guvernérů.

Generální rada se skládá z prezidenta a viceprezidenta ECB a guvernérů národních centrálních bank všech členských států EU. Vydává rozhodnutí, doporučení a názory. Zasedá čtyřikrát ročně³⁵.

4.1.3 Úkoly národních centrálních bank

Národní centrální banky vykonávají téměř všechny provozní úkoly a provádějí tak rozhodnutí přijatá centrálně Radou guvernérů ECB. Odpovídají za:

- *provádění operací měnové politiky* – např. poskytování peněz centrální banky komerčním bankám,
- *provozní správa devizových rezerv ECB* - provádění a vypořádávání operací na trhu, které jsou nezbytné pro investice devizových rezerv ECB,
- *správa vlastních devizových rezerv* – cílem je zajistit soulad s kurzovou a měnovou politikou ECB, operace v této oblasti vyžadují souhlas ECB, pokud mohou ovlivnit

³⁵ KLOUDOVA, J. Evropská unie – historie a současnost ekonomického prostředí.

směnné kurzy nebo podmínky domácí likvidity a pokud překračují určité hranice stanovené obecnými zásadami ECB,

- *provoz vlastních platebních systémů a dohled nad nimi* – národní platební systémy zemí jsou vzájemně propojeny a dohromady tvoří systém TARGET pro platby v eurech, existují i soukromé systémy pro vypořádání plateb a obchodů s cennými papíry, nad kterými je také vykonáván dohled, aby se zajistilo jejich bezproblémové fungování,
- *emise bankovek společně s ECB* – bankovky jsou uváděny do oběhu národními centrálními bankami, které pokrývají poptávku po bankovkách tím, že zadávají roční zakázky na výrobu a provozují systém správy zásob bankovek a mincí, přijímají opatření zajišťující vysokou kvalitu bankovek v oběhu a analýzu padělků, ECB tyto činnosti koordinuje,
- *shromažďování statistických údajů a podpora činnosti ECB* – národní centrální banky provádějí sběr údajů od národních finančních institucí (informace o měnových, bankovních a finančních trzích, statistiky platební bilance a údaje o devizových rezervách, údaje o finančních účtech),
- *funkce mimo ESCB* – národní centrální banky je vykonávají na svou odpovědnost, tyto funkce nesmějí být považovány za součást funkcí ESCB.

5 Český bankovní sektor po vstupu do Evropské unie

5.1 Bankovníctví České republiky před vstupem do Evropské unie

Spolupráce ČNB s ECB probíhala už v období příprav na vstup ČR do EU. Od podpisu přístupové smlouvy 16. dubna 2003 v Aténách se spolupráce ve všech oblastech posunula na institucionálně vyšší úroveň. Guvernér ČNB, stejně jako guvernéri centrálních bank ostatních kandidátských zemí byli pravidelně zváni na jednání Generální rady ECB v roli pozorovatele a zástupci ČNB se pravidelně účastnili zasedání výborů ESCB také v roli pozorovatelů.

5.1.1 Projekt Phare

Komise pro evropskou integraci Bankovní asociace schválila v roce 1998 projekt Phare pro bankovníctví pod názvem „Příprava bankovního sektoru v ČR na vstup do EU“ a zároveň byly v rámci programu Partnerství pro vstup uvolněny i finanční prostředky na přípravu bank a jejich klientů na zavádění evropských standardů.

Z hlediska zaměření je možné projekt rozdělit na dvě vzájemně propojené části:

- dopady bankovních standardů EU na strategická rozhodnutí bank, jejich rozvoj a vnitřní strukturu – např. parametry volného pohybu kapitálu, volný pohyb bankovních a finančních služeb, zásady podnikání ve smyslu bankovních směrnic ES, zásady obezřetného dohledu a vnitřního auditu, účetní standardy, provozní podmínky vyjádřené kapitálovou přiměřeností, úvěrovou angažovaností, likviditou, boj proti podvodům a bankovní bezpečnost aj.
- dopady bankovních standardů EU na klienty bank, což představuje ochranu klienta systémem pojištěných vkladů, ochranu klienta úvěrových a hypotečních obchodů, ochranu klientského platebního a zúčtovacího styku, ochranu v investičním bankovníctví, ochranu proti zneužívání informací³⁶.

5.1.2 Veřejná podpora bankovního sektoru

Veřejnou podporu lze definovat jako výhodu poskytovanou z rozpočtů veřejných orgánů podnikatelskému subjektu či určitému odvětví výroby, a to v jakékoliv formě, v jejímž důsledku hrozí narušení či přímo může být narušena hospodářská soutěž s dopadem na obchod mezi ČR a členskými státy EU.

³⁶ DRDLA, M., RAIS, K. Evropská unie-evropská integrace a bankovníctví.

K nejznámějším veřejným podporám poskytovaným bankovnímu sektoru patří státní záruky za aktiva banky, odkup nebonitních aktiv banky ze strany státu, záruky za vklady klientů, navyšování základního kapitálu banky ze strany orgánů veřejné moci a podobně.

Specifičnost bankovního sektoru spočívá především v tom, že banky jsou základem řádného fungování ekonomiky všech členských států EU. Kolaps bankovního sektoru jednoho z nich by mohl vyvolat ekonomické problémy ve státech dalších. Komise tedy rozhoduje o tom, zda určitou veřejnou podporu povolí či nikoliv.

V ČR byla povolena podpora ve výši několikanásobně nižší než podpora v zemích jako Francie, Itálie, Německo, Řecko. Veřejné podpory byly uděleny před vstupem do EU např. České spořitelně, Komerční bance, Československé obchodní bance.

5.2 České bankovníctví od 1. 5. 2004

1. května 2004 se ČR po mnoha letech příprav a jednání stala členskou zemí EU. Vstupem do EU vznikla v českém centrálním a komerčním bankovníctví kvalitativně nová situace. Pro oblast bankovníctví ČR platí stejná pravidla, jako pro členské státy EU, které ještě nejsou součástí eurosystému.

5.2.1 Legislativní změny

Harmonizace právních předpisů týkajících se činnosti bank s právem Evropských společenství byla hlavním východiskem pro legislativní a regulatorní změny v roce 2004. Došlo ke změnám zákonů týkajících se bankovního sektoru.

Ke dni vstupu nabyla plné účinnosti *novela zákona o bankách č. 126/2002 Sb.* Právně závaznými se staly její ustanovení upravující princip jednotné bankovní směrnice, povinnosti a práva ČNB vůči orgánům dohledu z ostatních členských zemí a Evropské komisi při výkonu bankovního dohledu.

Dále nabyly účinnosti tři nové zákony dotýkající se činnosti bank v oblasti kapitálového trhu. Jedná se o *zákon o podnikání na kapitálovém trhu, zákon o dluhopisech a zákon o kolektivním investování.*

Centrální banka v roce 2004 věnovala pozornost také vydávání nových a novelizaci stávajících opatření a vyhlášek ČNB upravujících regulatorní rámec podnikání bank. Tato opatření se týkají posílení vnitřních řídicích a kontrolních systémů bank.

5.2.2 Česká národní banka a její postavení v Evropské unii

Od 1. 5. 2004 se ČNB stala součástí Evropského systému centrálních bank. ČNB zajišťuje vztahy k ESCB a k ECB v souladu s požadavky, které vyplývají ze Smlouvy a ze Statutu ESCB a ECB.

Guvernér ČNB se od června 2004 účastní jednání Generální rady jako její řádný člen, je doprovázen viceguvernérem. Zástupci ČNB působí jako členové ve 13 výborech ESCB³⁷.

ČNB se musí vyvarovat takové kurzotvorné politiky, která by mohla ohrozit hladké fungování jednotného trhu.

ČNB provádí dohled nad zahraničními bankami v režimu jednotné licence v oblasti likvidity a platební schopnosti, konsolidovaného dohledu, účetnictví, vnitřní kontroly, praní špinavých peněz. Spolupracuje s orgány dohledu států EU při porušování zákona o bankách, požaduje sjednání nápravy. Není oprávněna měnit rozsah licence.

5.2.3 Jednotná bankovní licence v České republice

Vstupem do EU platí pro ČR ustanovení o jednotné licenci. Platí pro zahraniční banky působící v ČR i pro banky s licencí vydanou v ČR na území státu EU. Princip jednotné licence vychází ze svobody poskytování služeb a svobody usazování jakožto základních zásad, na kterých stojí EU.

Princip licence spočívá v tom, že licence, která jejímu držiteli umožňuje provádět licencované bankovní činnosti na území státu, jehož orgán licenci vydal, zároveň umožňuje provádět tyto činnosti nebo alespoň většinu z nich i na území jiného členského státu EU bez nutnosti žádat o licenci příslušný orgán tohoto státu.

Bankovní subjekty podléhají regulaci a dohledu země se sídlem mateřské banky. Vklady klientů u poboček zahraničních bank jsou pojištěny v systému domovského státu s možností pojištění Fondem pojištění vkladů v ČR.

Jednotné licence mohou využít banky i další finanční instituce, pokud jsou svázány s bankou. Hlavní podmínkou je 90 % vlastnictví bankou a ručení bankou za závazky se souhlasem domovského orgánu dohledu. Banky a oprávněné finanční instituce ČR mohou podnikat na území jiného státu EU formou založení pobočky nebo přes hranici bez pobočky.

Spolupráce mezi ČNB a regulátory v zemích EU umožňuje výměnu informací pro provádění dohledu a provádění vzájemného dohledu podle dohod regulátorů. Licence

³⁷ Do každého výboru byli bankovní radou jmenováni dva zaměstnanci ČNB.

stanoví povinnost domovského orgánu dohledu informovat orgán hostitelského dohledu o řízeních proti bankovním institucím (např. odebrání licence, konkurz).

Povinnosti zahraničních bank působících v ČR:

- vytvořit systém vyřizování stížností,
- podávat informace o klientech institucím,
- stanovit režim opravných účtování,
- dodržovat pravidla likvidity,
- respektovat pravidla měnové politiky,
- vykazovací povinnost pro ČNB,
- dodržování dalších norem.

Zahraníční banky působící v ČR mohou:

- připojistit vklady,
- využívat mezibankovní informace,
- využívat platební systém v ČR.

Právo využít jednotnou licenci znamená, že devět poboček zahraničních bank, se sídlem v členských zemích EU, které k datu vstupu ČR do EU působily v ČR, přešlo do režimu jednotné licence a ČNB výrazným způsobem omezila své dohlížecí aktivity vůči nim.

Jednotná bankovní licence přispívá jak k větší liberalizaci bankovního podnikání, tak ke zvýšení konkurenčního prostředí v celoevropském rozměru.

5.3 Bankovní sektor od roku 2005

Z hlediska stability a finanční situace zaznamenává bankovní sektor jako celek příznivý vývoj. Stabilní situace bankovního sektoru je podpořena pokračujícím růstem české ekonomiky, taženým především investicemi, spotřebitelskou poptávkou a rovněž vysokou dynamikou exportu.

Vstup ČR do EU neměl na tuzemské banky žádný bezprostřední dopad, neboť jejich integrace do evropského finančního systému probíhala postupně již v několika letech před vstupem, zejména po dokončení privatizace velkých bank.

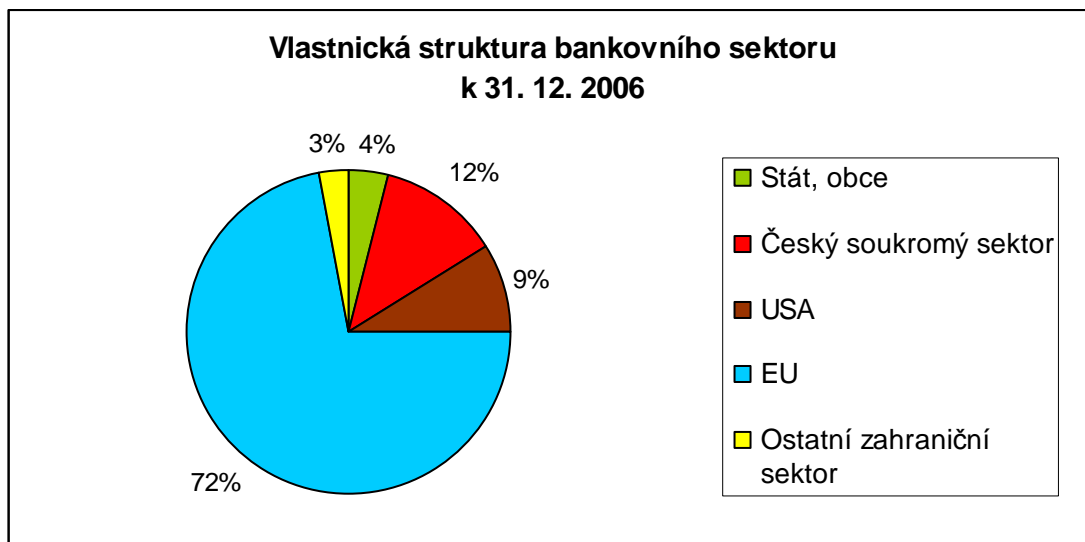
Řada zahraničních bank využila možnosti jednotné licence a oznámila poskytování svých bankovních služeb také v ČR.

V českém bankovním sektoru v souladu s vývojem v evropském bankovníctví pokračuje proces budování finančních skupin, který stále více prochází napříč širokým spektrem finančního sektoru.

5.3.1 Vlastnická struktura bankovního sektoru k 31. 12. 2006

Vlastnická struktura bankovního sektoru je již několik let stabilní, přičemž zahraniční akcionáři prostřednictvím přímého a nepřímého podílu kontrolují téměř celý domácí bankovní sektor.

Graf 3: Vlastnická struktura českého bankovního sektoru k 31. 12. 2006

Zdroj: *Vlastnická struktura bankovního sektoru ČR k 31. 12. 2006* [online]. Praha: Česká národní banka, c2008 [cit. 2008-04-30]. Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/dnft_zpravy/download/dnft_2006_cz.pdf

5.3.2 Současný bankovní systém

Bankovní systém ČR jako členské země EU je determinován principy, které jsou obsaženy ve směrnících EU upravujících činnost bank a celého bankovního systému. Je založen na principu dvoustupňového univerzálního bankovníctví s existencí určitých specializovaných bank.

Základní složkou českého bankovního systému jsou *univerzální banky*, kde dominují Česká spořitelna, a. s., Československá obchodní banka, a. s. a Komerční banka, a. s.

Za specializované banky lze považovat *stavební spořitelny*. Jejich vznik je vázán na udělení bankovní licence. Okruh jejich činnosti je však omezen výhradně na tzv. stavební spoření a související produkty. Dalšími specializovanými bankami jsou například *Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.*, a *Česká exportní banka*.

Stále větší význam v českém bankovníctví mají i *pobočky zahraničních bank*, které v ČR provozují svoji činnost na základě jednotné bankovní licence.

Za součást bankovního systému je třeba považovat i *spořitelní a úvěrní družstva*.

Tabulka 2: Celkový přehled bank v České republice k 30. 4. 2008

Banky s převážně českou účastí	8
Banky s převážně zahraniční účastí	14
Pobočky zahraničních bank	15
Banky celkem	37
Z toho stavebních spořitelů	6

Zdroj: *Bankovní sektor: Seznam institucí – celkový přehled* [online]. Česká národní banka, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_sektor/seznam_instituci/seznam_bank/celkovy_prehl.html>

5.4 Euro v českém bankovníctví

ČR se vstupem do EU zavázala k přijetí jednotné evropské měny.

Většina bank na území ČR zahájila vlastní přípravu na zavedení společné evropské měny víc než rok před jejím uvedením na finanční trhy z důvodu, aby mohly svým klientům nabídnout standardní portfolio služeb.

V roce 1997 započaly rozsáhlé přípravy v oblasti informačních technologií, které byly následovány otestováním všech systémů. Dalším důležitým úkolem se stala informovanost nejen vlastních zaměstnanců, ale i klientů s mezinárodními obchodními aktivitami, pro které byly pořádány nejrůznější semináře zaměřené na konkrétní problémy spojené s příchodem eura.

Od 1. ledna 1999 byly do nabídky všech českých bank začleněny všechny potřebné produkty, které umožňují provádět mezibankovní platební styk a veškeré finanční operace v euro. Mezi základní služby, které jsou českými bankovními domy nabízeny, patří:

- zřizování a vedení běžných účtů v EUR,
- vydávání platebních karet k běžným účtům vedeným v EUR,
- realizace veškerého platebního styku se zeměmi EMU,
- okamžité zprostředkování plateb v EUR do i ze zahraničí,
- zpracování dokumentárních plateb a záruk v EUR,
- kompletní nabídka šekových produktů a služeb včetně eurošeků a cestovních šeků,
- zajištění kurzového a úrokového rizika,

- zprostředkování primárních emisí a obchodů s cennými papíry denominovanými v EUR,
- poskytování devizových úvěrů v EUR,
- vystavení a zprostředkování bankovních záruk.

Také kurzovní lístky doznaly jistých změn a nyní jsou tak v plném souladu se zásadami tvorby kurzovního lístku ČNB – obsahují měnu EUR.

Kroky směřující vstříc novému evropskému platidlu udělala i ČNB, která převedla zhruba dvě třetiny svých devizových rezerv na společnou měnu.

Dalším krokem v procesu evropské integrace ČR se stává zavedení společné evropské měny v hotovostní podobě.

Předpokládané datum zavedení eura bylo stanoveno na 1. ledna 2010. Konkrétní datum přechodu stanoví vláda ČR. Členství v eurozóně je podmíněno splněním ekonomických a právních podmínek známých jako maastrichtská kritéria. Protože ČR prozatím nevstoupila do evropského systému měnových kurzů (ERM II) byl termín posunut nejdříve na rok 2012.

Obrázek 1: Proces zavedení Eura v České republice

Zdroj: Scénář zavedení eura v České republice [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, c2008 [2008-05-06].

Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Scenar_zavedeni_eura_CR.pdf>

6 Komparace efektivnosti vybraných bank

Efektivnost hospodaření banky hodnotíme na základě její finanční situace. Ve výročních zprávách zveřejňují banky finanční údaje jak v absolutních číslech, tak formou vypočtených ukazatelů.

V praktické části diplomové práce porovnáme jednotlivé vybrané ukazatele velkých českých bankovních domů navzájem a také s ukazateli jejich zahraničních vlastníků.

6.1 Československá obchodní banka

Československá obchodní banka, a. s. působí jako univerzální banka v České republice. Byla založena státem v roce 1964 jako banka pro poskytování služeb v oblasti financování zahraničního obchodu a volnoměnových operací.

V červnu roku 1999 byla privatizována – jejím prioritním vlastníkem se stala belgická KBC Bank. O rok později ČSOB převzala Investiční a poštovní banku.

Do konce roku 2007 působila ČSOB na českém i slovenském trhu – slovenská pobočka ČSOB byla oddělena k 1. 1. 2008.

6.1.1 Obchodní profil

Obchodní profil ČSOB zahrnuje segmenty fyzické osoby, malé a středně velké podniky, korporátní klientela a nebankovní finanční instituce, finanční trhy a privátní bankovníctví. V retailovém bankovníctví v ČR působí společnost pod dvěma obchodními značkami – ČSOB a Poštovní spořitelna.

Klienti ČSOB jsou obsluhováni na 221 pobočkách v ČR a klienti Poštovní spořitelny jsou obsluhováni prostřednictvím 27 finančních center Poštovní spořitelny a zhruba na 3 340 obchodních místech České pošty. ČSOB i Poštovní spořitelny poskytují své služby prostřednictvím různých kanálů přímého bankovníctví.

Ucelená nabídka služeb ČSOB zahrnuje bankovní služby, pojistné a penzijní produkty, financování bydlení, kolektivní investování a správu majetku a další specializované služby.

6.1.2 Skupina Československé obchodní banky

Skupina ČSOB je součástí mezinárodní bankopojišťovací Skupiny KBC, která aktivně působí v Belgii a v regionu střední a východní Evropy s tržní kapitalizací přes 30 mld. euro.

Skupina ČSOB zaujímá silné pozice ve všech segmentech českého finančního trhu. Staví na pevném a dlouhodobém partnerství s každým klientem, ať už v oblasti osobních a rodinných financí, ve financování malých a středních firem nebo v korporátním financování.

Skupina ČSOB se zaměřuje na kvalitativní posilování svých vztahů se zákazníky poskytováním komplexního finančního poradenství a služeb dle individuálních potřeb zákazníka. Díky posílení prodejních schopností, vyšší spolupráci a inovaci podporuje ČSOB daleko silněji vícekanálovou distribuci.

Neustále se snaží zlepšovat produktivitu a efektivitu svých procesů, a to prostřednictvím řízení procesů zaměřených na úsporu nákladů, slučování a zjednodušování procesů. Cílem Skupiny je zvýšit kvalitu a rychlost svých procesů za současného udržení nákladů pod důslednou kontrolou.

Neustálým inspirováním svých zaměstnanců, podporováním základních firemních hodnot, standardů chování mezi nimi a rozvíjením jejich potenciálu Skupina ČSOB systematicky pracuje na tom, aby přístup jejích lidí ke klientům dosahoval špičkové úrovně. Vnitřní proměna firemní kultury napomůže Skupině dosahovat i nadále vysokých obchodních výsledků.

6.1.3 Vlastnická struktura Československé obchodní banky

Jediným akcionářem ČSOB se stala v červnu 2007 KBC Bank NV, která vlastní 100% podíl na základním kapitálu a hlasovacích právech ČSOB.

6.1.4 Ukazatele Československé obchodní banky

Tabulka 3: Vybrané ukazatele Československé obchodní banky v letech 1997 – 2007 (v %)

Ukazatel	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ROAE	12,03	12,11	9,57	14,26	16,49	16,65	14,3	15,01	20,94	18,41	19,47
ROAA	1,25	1,29	1,11	1,18	1,05	1,11	1,04	1,12	1,53	1,27	1,23
Kapitálová přiměřenost ³⁸	13,33	18,16	20,24	13,7	15,04	13,99	15,36	12,11	10,55	9,29	11,12

Zdroj: Výroční zprávy Československé obchodní banky 1999 – 2007 [online]. Československá obchodní banka, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.csob.cz/bankcz/cz/Csob/O-CSOB/Vztahy-k-investorum/Vyrocní-a-pololetní-zpravy/default.htm>>

³⁸ Od roku 2007 podle Basel II.

6.2 KBC Bank

KBC Bank je jednou ze tří největších bank v Belgii. Její podíl na belgickém trhu činí 25 %, má kolem 3 milionů zákazníků.

V roce 1999 se KBC Bank stala hlavním akcionářem ČSOB. Dnes je jejím 100% vlastníkem.

Jedná se o univerzální banku s rozsáhlým sortimentem finančních služeb pro podniky i soukromé osoby. Zaměřuje se především na úvěrování retailové klientely, malých a středních podniků. V centru jejího zájmu je také pojišťovnictví a správa aktiv.

Za deset let své existence rozšířila svůj vliv z domovské Belgie do celé střední a východní Evropy. Je součástí Skupiny KBC.

6.2.1 Skupina KBC

Skupina KBC je dobře kapitalizovaná, multikanálová bankopojišťovací skupina s tradičně silnou tržní pozicí v Belgii. Vznikla počátkem roku 2005 jako výsledek fúze mezi KBC Bank a Insurance Holding Company a její mateřskou společností Almanij. Skupina KBC má tři hlavní přímo podřízené dceřiné společnosti, kterými jsou KBC Bank, KBC Insurance a Kreditbank Luxembourgise.

Skupina KBC se zaměřuje především na klientelu v oblasti retailové klientely, malých a středních podniků a privátního bankovníctví, ale je aktivní i v korporátním bankovníctví a v obchodování na trzích.

Skupina během svého působení rozšířila svůj geografický dosah do regionu Střední Evropy. Je přítomna v ČR, SR, Polsku a Maďarsku a tyto země považuje za svůj druhý domácí trh. Nedávno expandovala také do Rumunska, Bulharska, Srbska, Lotyšska a Ruska. Dále má nepřímou účast ve Slovinsku a dalších státech Balkánského poloostrova.

6.2.2 Ukazatele KBC Bank

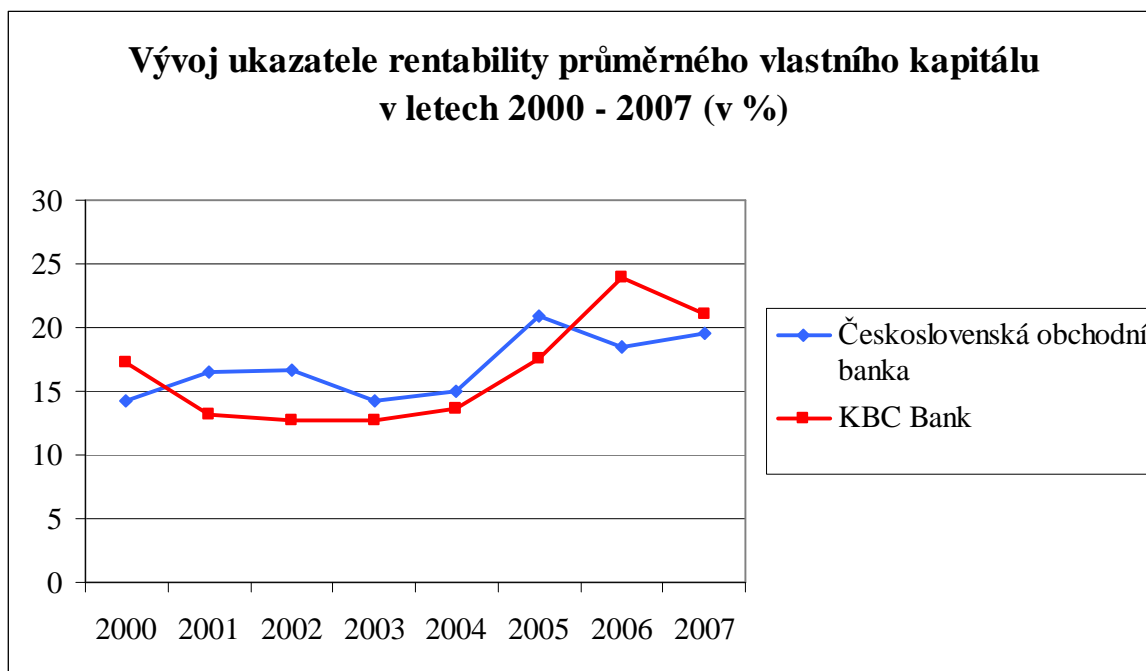
Tabulka 4: Vybrané ukazatele KBC Bank v letech 2000 – 2007 (v %)

Ukazatel	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ROAE	17,3	13,2	12,7	12,7	13,7	17,6	24	21
ROAA	0,69	0,49	0,46	0,5	0,57	0,74	1,05	0,92
Kapitálová přiměřenost	9,5	8,8	8,8	9,5	10,1	9,4	9	8

Zdroj: *Annual reports KBC Bank 2000 – 2007* [online]. KBC Bank, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW: <<https://www.kbc.com/MISC/D9e01/~E/~KBCCOM/~BZJ5OEX/-BZIZTPN/~-BZJ06SB>>

6.3 Komparace efektivity Československé obchodní banky a KBC Bank

Graf 4: Vývoj ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu Československé obchodní banky a KBC Bank

Zdroj: *Výroční zprávy Československé obchodní banky 2000 – 2007, Annual reports KBC Bank 2000 – 2007*, vlastní zpracování.

Ukazatel ROAE je velmi důležitý z pohledu vlastníků banky. Růst tohoto ukazatele vypovídá o zdravém vývoji banky.

V ČSOB má ROAE od roku 2000 – rok vstupu KBC Bank jako majoritního zahraničního investora - rostoucí tendenci. K menšímu poklesu došlo v roce 2003, kdy hodnota ukazatele činila 14,3 %.

Další růst byl nastartován v roce 2004 po vstupu do Evropské unie. Od roku 2005 se ukazatel rentability vlastního kapitálu pohybuje kolem 20 %.

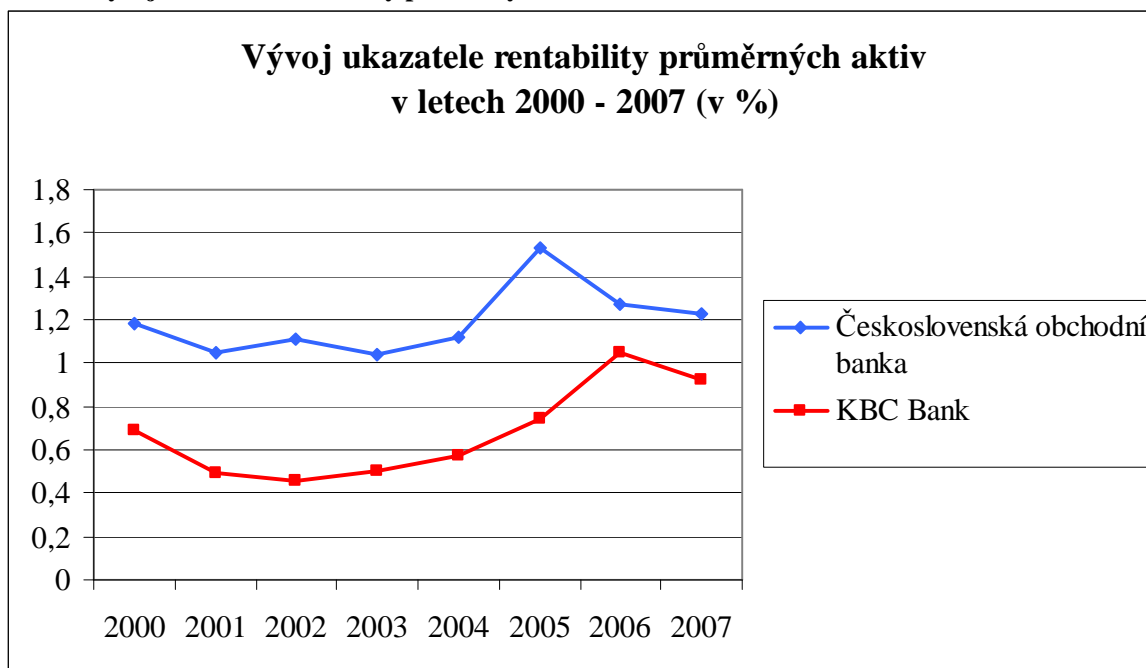
KBC Bank od roku 2000 naopak vykazovala pokles ROAE. To není příliš dobrým signálem pro investory. V roce 2003 dosahovala nejnižší hodnota 12,7 %.

Od roku 2004 také dochází v KBC Bank k růstu ukazatele. ROAE dosáhl v roce 2006 rekordních 24 % a za poslední rok opět o něco málo klesl.

Na konci roku 2007 můžeme říci, že ukazatel ROAE v obou bankách je na téměř stejné úrovni. V některých literaturách však převládá názor, že ROAE je nesouměřitelný mezi bankami působícími v různých ekonomických prostředích.

Ukazatel ROAE je dobré porovnávat ve spojení s ukazatelem ROAA. Jestliže mají oba rostoucí tendenci pak se banka vyvíjí zdravě a efektivně hospodaří se svými prostředky.

Graf 5: Vývoj ukazatele rentability průměrných aktiv v Československé obchodní bance a KBC Bank

Zdroj: Výroční zprávy Československé obchodní banky 2000 – 2007, Annual reports KBC Bank 2000 – 2007, vlastní zpracování.

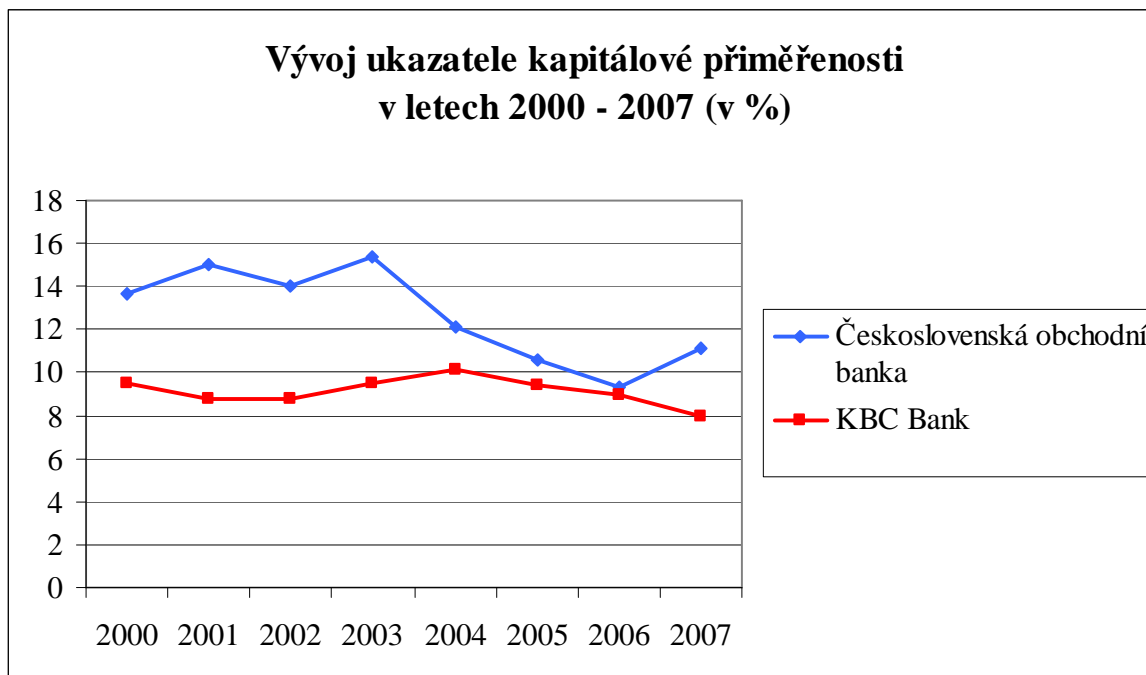
Z grafu je patrné, že od roku 2003 ukazatel rentability průměrných aktiv v obou bankách roste. Graf dokazuje, že velké banky mají ROAA většinou nižší než banky menší.

Ukazatel rentability průměrných aktiv by neměl poklesnout pod 0,6 %. V KBC Bank v letech 2001 – 2004 byl ukazatel pod touto hodnotou. Jde o záporný signál pro banku, že nesprávně využívá svá aktiva. V roce 2005 dochází k růstu na 0,74 %. Maxima bylo dosaženo v roce 2006, kdy byl ukazatel 1,05 %. Na konci roku 2007 došlo k menšímu poklesu na 0,92 %.

V ČSOB dosahoval ROAA v letech 2000 – 2007 vždy hodnoty větší než 0,6 %. Ukazatel má rostoucí trend, což je signálem že banka dobře využívá svá aktiva. V roce 2005 činila hodnota ROAA 1,53 %, za rok 2007 1,23 %.

Můžeme tedy říci, že obě banky využívají svá aktiva efektivně.

Graf 6: Vývoj ukazatele kapitálové přiměřenosti v Československé obchodní bance a KBC Bank

Zdroj: Výroční zprávy Československé obchodní banky 2000 – 2007, Annual reports KBC Bank 2000 – 2007, vlastní zpracování.

Ukazatel kapitálové přiměřenosti vyjadřuje poměr určité formy vlastního kapitálu vůči rizikům, která banka podstupuje. Ukazatel by neměl být nižší než 8 %. Čím větší je hodnota ukazatele, tím více je banka stabilní.

KBC Bank má kapitálovou přiměřenost v letech 2000 – 2007 nepatrně nad úroveň 8 %. Splňuje tak danou podmínku minimální výše ukazatele. Můžeme tedy říct, že banka je schopná pokrýt svým kapitálem možná rizika plynoucí z aktivit banky.

V ČSOB kapitálová přiměřenost byla v letech 2000 – 2003 daleko vyšší než v KBC Bank. V roce 2003 činil ukazatel 15,36 %. Vstupem do EU kapitálová přiměřenost klesá, ale stále splňuje podmínku 8 % a přibližuje se hodnotám ukazatele KBC Bank. ČSOB je tedy také schopna pokrýt svým kapitálem rizika plynoucí z aktivit banky.

V roce 2006 dosahuje ukazatel v obou bankách hodnoty kolem 9 %. V roce 2007 kapitálová přiměřenost v ČSOB roste na rozdíl od KBC Bank, kde došlo ještě k poklesu o 1 % oproti roku 2006 a banka se tak dostala na hranici 8 %.

6.4 Komerční banka

Komerční banka patří k nejvýznamnějším bankovním institucím v ČR. V lednu 1990 vznikla Komerční banka vyčleněním obchodní činnosti z bývalé SBČS na území ČR. V červenci 2001 se stala majoritním vlastníkem banky francouzská společnost Sociétés Générale.

6.4.1 Obchodní profil

KB poskytuje komplexní služby drobného, podnikového a investičního bankovníctví. Služby Komerční banky v roce 2007 využívalo téměř 1,58 milionu zákazníků na 386 pobočkách a prostřednictvím telefonního, internetového a mobilního bankovníctví.

Komerční banka se zaměřuje na neustálý rozvoj svých obchodních aktivit. Díky spolupráci se zahraničními partnery je více konkurenceschopná, využívá jejich know-how a zkušenosti.

6.4.2 Skupina Komerční banky

Finanční skupina KB byla k 31. 12. 2007 tvořena devíti dceřinými společnostmi, z toho v osmi společnostech držela KB nadpoloviční podíl.

6.4.3 Struktura akcionářů k 31. 3. 2008

Tabulka 5: Struktura akcionářů Komerční banky k 31. 3. 2008

Akcionář	Podíl na základním kapitálu v %
Sociétés Générale	60,35
Investors Bank & Trust Co.	9,20
Ostatní	30,45

Zdroj: *Komerční banka: Struktura akcionářů* [online]. Komerční banka, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW: <http://www.kb.cz/cs/com/investor/info_shareholders.shtml>

6.4.4 Ukazatele Komerční banky

Tabulka 6: Vybrané ukazatele Komerční banky v letech 1997 – 2007 (v %)

Ukazatel	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ROAE	1,72	-39,3	-48,9	1,1	11,6	30,6	25	22,1	18,5	18,1	22,2
ROAA	0,12	-1,97	-2	0,05	0,6	2	2,1	2,1	1,8	1,7	1,8
Kapitálová přiměřenost	8,31	9,56	10,26	14,38	15,2	13,4	15,4	12,8	13,2	11,9	10,1

Zdroj: Výroční zprávy Komerční banky 1998 – 2007 [online]. Komerční banka, c2008 [cit. 2008-04-26].

Dostupný z WWW: <http://www.kb.cz/cs/com/investor/annual_reports.shtml>

6.5 Société Générale

Banka byla založena v roce 1864 jako společnost s ručením omezeným. V roce 1945 došlo k jejímu znárodnění a stala se institucí plně vlastněnou státem. V roce 1987 byla opět zprivatizována.

Na českém trhu působí tato francouzská banka od roku 1982, zaměřuje se zejména na investiční bankovníctví a na obsluhu největších podniků. V červenci 2001 se stala hlavním akcionářem Komerční banky. Je součástí skupiny Société Générale.

6.5.1 Skupina Société Générale

KB je součástí skupiny Société Générale od října 2001. Aktivity skupiny jsou organizovány do 5 divizí: Francouzská síť, Mezinárodní retailové bankovníctví, Finanční služby, Globální investiční management a Podnikové a investiční bankovníctví.

Hlavní síla skupiny spočívá v přínosu z křížového prodeje produktů a služeb mezi jednotlivými obchodními liniemi. Skupiny nabízí veškeré služby univerzálního bankovníctví rozsáhlé klientské základně, která zahrnuje individuální zákazníky, živnostníky, municipalitu a podniky.

KB je důležitou součástí úseku mezinárodního retailového bankovníctví skupiny SG. V této oblasti služeb obsluhuje skupina SG po celém světě 8,8 milionu individuálních zákazníků.

6.5.2 Ukazatele Société Générale

Tabulka 7: Vybrané ukazatele Société Générale v letech 2002 – 2007 (v %)

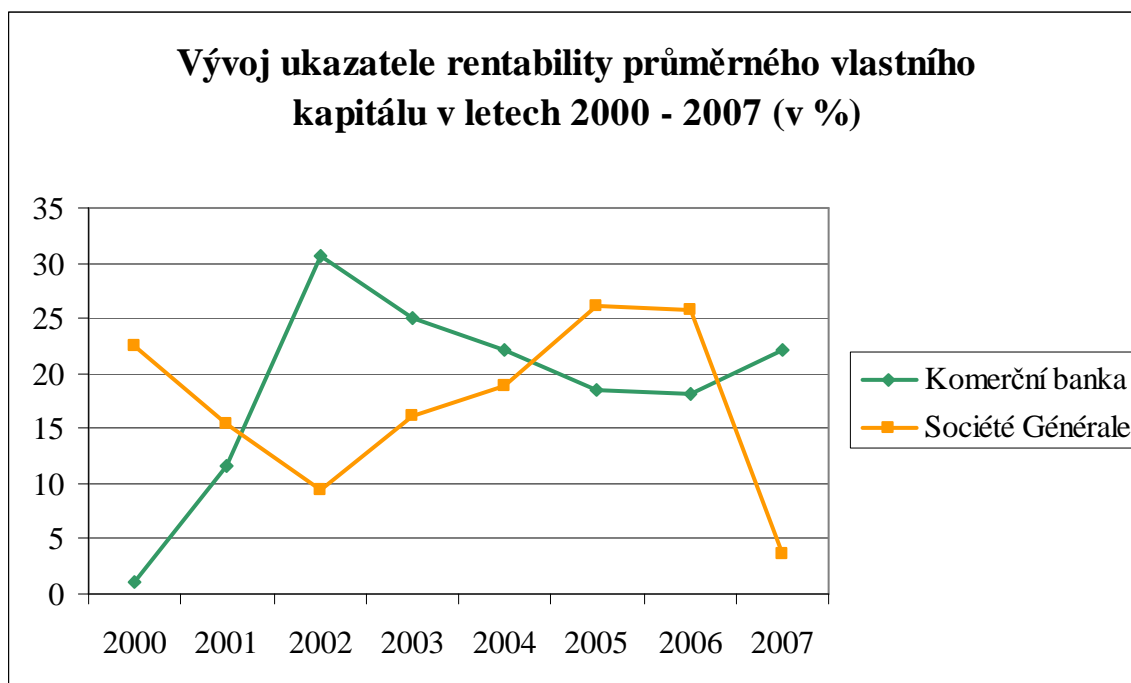
Ukazatel	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ROAE	22,4	15,5	9,4	16,2	18,9	26,1	25,8	3,6
ROAA	0,59	0,42	0,28	0,46	0,52	0,52	0,55	0,09
Kapit�lov� přiměřenost	8,9	8,4	8,1	8,7	8,5	7,6	7,8	6,6

Zdroj: Annual reports Société Générale 2000 – 2007 [online]. Société Générale, c2008 [cit. 2008-04-26].

Dostupn  z WWW: <http://www.ir.socgen.com/en/rapp_2007.asp>

6.6 Komparace efektivnosti hospodaření Komerční banky a Société Générale

Graf 7: Vývoj ukazatele rentability p r m rn ho vlastního kapitálu v Komerční bance a Société Générale

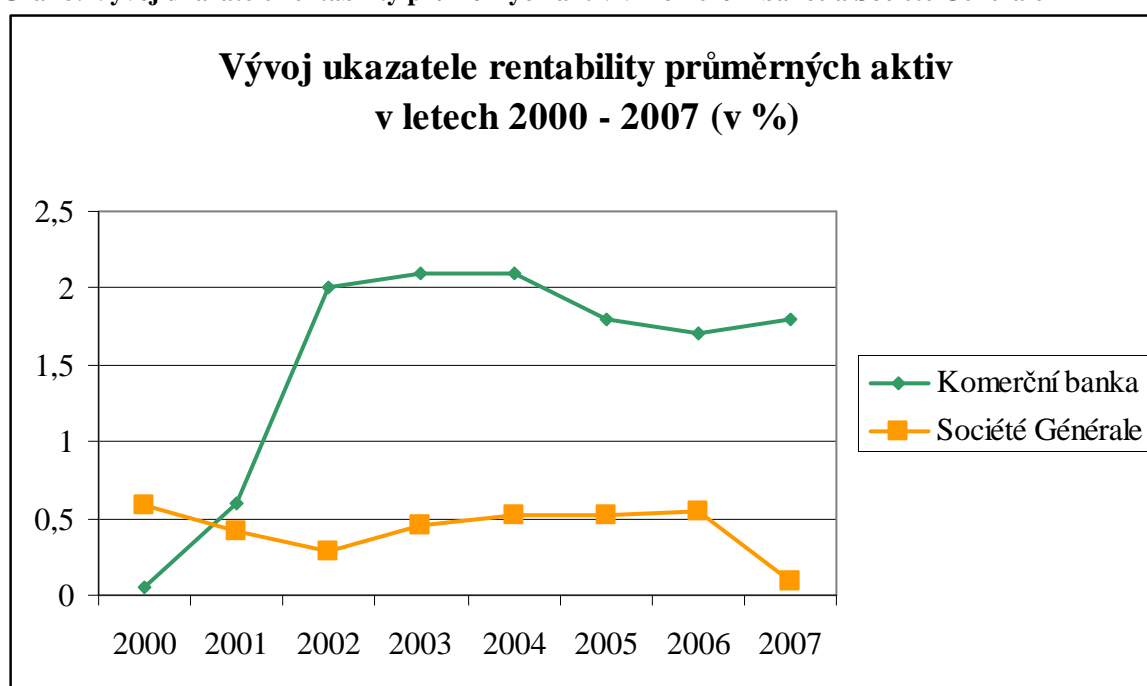
Zdroj: Výroční zprávy Komerční banky 2000 – 2007, Annual reports Société Générale 2000 – 2007, vlastní zpracování.

V roce 2000 činil ROAE v Société Générale 22,4 %. Během dvou let klesla jeho hodnota o 13 % na 9,4 % na konci roku 2002. Ukazatel ROAE má v bance Société Générale rostoucí tendenci v letech 2002 – 2005. V roce 2006 došlo k mírnému poklesu. Rok 2007 znamenal propad ukazatele z téměř 22 % na 3,6 %. Bylo to dáno tím, že banka v roce 2007 dosáhla malého zisku a tím poklesla i výkonnost vlastního kapitálu. V tomto směru se tedy Société Générale nevyvíjí v posledním sledovaném roce zdravě.

V Komerční bance naopak docházelo v letech 2000 – 2002 k růstu rentability vlastního kapitálu. Maximální hodnota činila na konci roku 2002 30,6 %. Od roku 2003 došlo k poklesu ROAE. Výkonnost vlastního kapitálu, který do banky vložili vlastníci, se snižovala. Od roku 2006 byl nastartován růst ukazatele, který značí, že se KB začíná opět vyvíjet zdravě a efektivně hospodařit.

Vývoj ROAE posuzujeme za každou banku samostatně, protože obě banky působí v různých ekonomických prostředích.

Graf 8: Vývoj ukazatele rentability průměrných aktiv v Komerční bance a Société Générale

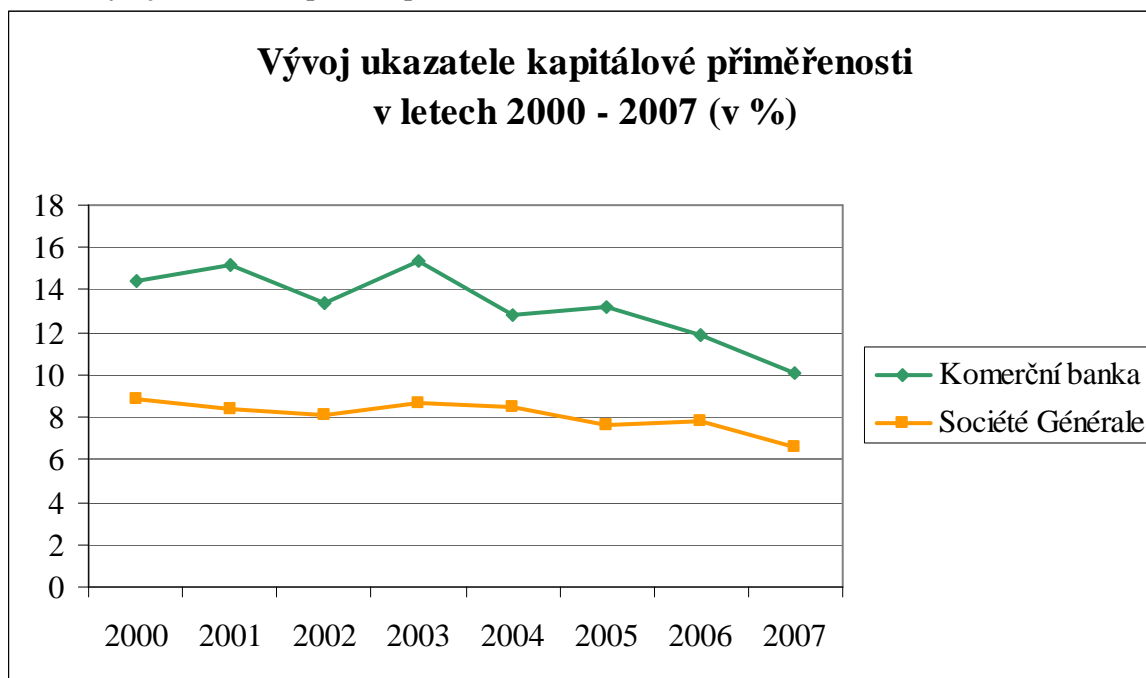
Zdroj: Výroční zprávy Komerční banky 2000 – 2007, Annual reports Société Générale 2000 – 2007, vlastní zpracování.

Vývoj ukazatele ROAA v Société Générale není příliš pozitivní. Ukazatel nedosahoval hodnoty 0,6 % v žádném sledovaném roce. V letech 2000 – 2002 klesal až na 0,28 %. Od roku 2003 došlo k menšímu růstu. Do roku 2006 byl ukazatel poměrně stabilní

na úrovni kolem 0,5 %. Na konci roku 2007 ROAA poklesl o 0,46 % v důsledku malého zisku banky. Société Générale tedy nevyužívá efektivně svá aktiva.

Komerční banka od roku 2000 zveřejňuje rostoucí trend rentability průměrných aktiv. Maximální hodnota byla v roce 2004 2,1 %. V posledních letech se pohybuje v rozmezí 1,7 % - 2,1 %. Komerční banka oproti Société Générale daleko lépe využívá svá aktiva, i když se střídá pokles a růst ukazatele.

Graf 9: Vývoj ukazatele kapitálové přiměřenosti v Komerční bance a Société Générale

Zdroj: *Výroční zprávy Komerční banky 2000 – 2007, Annual reports Société Générale 2000 – 2007, vlastní zpracování.*

Na grafu je vidět že stejně jako u ČSOB a KBC Bank, tak i u KB a Société Générale je vývoj kapitálové přiměřenosti rozdílný.

Société Générale má hodnotu ukazatele pohybující se kolem hranice 8 %. V roce 2007 dokonce ukazatel poklesl na 6,6 %. To znamená, že Société Générale by nebyla v letech 2005 – 2007 schopna pokrýt vlastním kapitálem případné ztráty vznikající z aktivit banky a banka tedy není z pohledu kapitálové přiměřenosti příliš stabilní.

Komerční banka má oproti Société Générale vyšší hodnoty ukazatele kapitálové přiměřenosti. V roce 2003 byla hodnota ukazatele 15,4 %. V letech 2004 – 2007 ukazatel klesá až k hodnotě 10,1 %. Komerční banka je schopna pokrýt vlastním kapitálem ztráty plynoucí z aktivit banky.

6.7 Česká spořitelna

Kořeny ČS sahají až do roku 1824, kdy zahájila činnost Spořitelna česká, nejstarší právní předchůdce ČS. Na tradici českého a později československého spořitelnictví navázala v roce 1992 ČS jako akciová společnost.

V březnu roku 2000 se majoritním vlastníkem akcií ČS stala rakouská Erste Bank. Od té doby je ČS členem silné středoevropské Erste skupiny.

6.7.1 Obchodní profil

ČS je moderní banka orientovaná na drobné klienty, malé a střední firmy a na města a obce. Nezastupitelnou roli hraje také ve financování velkých korporací a v poskytování služeb v oblasti finančních trhů.

ČS disponuje sítí zhruba 640 poboček a provozuje více než 1100 bankomatů. Je významným obchodníkem na trhu s cennými papíry.

Jako první komerční instituce v ČR ustanovila ČS institut ombudsmana, ochránce práv klientů. Jeho prostřednictvím buduje dlouhodobé a kvalitní vztahy s klienty. Zcela nový přístup k poskytování služeb, s důrazem na rozvoj moderních komunikačních nástrojů, umožňuje ČS rychle a efektivně reagovat na požadavky trhu.

6.7.2 Vlastnická struktura k 31. 12. 2007

Tabulka 8: Složení akcionářů České spořitelny k 31. 12. 2007

Akcionář	Podíl na základním kapitálu v %	Podíl na hlasovacích právech v %
Erste Bank	98,0	99,5
Města a obce ČR	1,6	0,0
Ostatní	0,4	0,5

Zdroj: *Profil České spořitelny: Aktuální akcionářská struktura České spořitelny* [online]. Česká spořitelna, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav10002_profil>

6.7.3 Ukazatele České spořitelny

Tabulka 9: Vybrané ukazatele České spořitelny v letech 1997 – 2007 (v %)

Ukazatel	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ROAE	11,02	-42,1	-34,3	0,2	7,6	21,4	23,7	21,8	22,3	23	23,8
ROAA	0,69	-1,8	-1,31	0,01	0,4	1,1	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5
Kapitálová přiměřenost	12,46	13,86	17,7	16,02	16,5	16,5	14,6	13,3	11,1	11,1	9,4

Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny 1999 – 2007 [online]. Česká spořitelna, c2008 [cit. 2008-04-26].

Dostupný z WWW:

<http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads&dtree=cs&selno d=17>

6.8 Erste Bank

Erste Bank je podle počtu klientů a výše bilanční sumy největší bankou ve střední Evropě. Byla založena v roce 1819 a vyvíjela se jako banka pro privátní klientelu.

Erste Bank má silnou tržní pozici v nabídce produktů drobného bankovníctví, ve financování nemovitostí, v obchodě s privátními klienty a ve službách pro malé a střední podniky.

V roce 2000 se stala majoritním vlastníkem České spořitelny. Je součástí skupiny Erste Group.

6.8.1 Skupina Erste Group

Erste Group je jedním z největších evropských poskytovatelů finančních služeb a vedoucí retailová banka ve střední Evropě.

Počet klientů Erste Group se od roku 1997 zvýšil z 600 tis. na více než 16 mil. v důsledku expanze banky v Rakousku, odkoupením České spořitelny, Slovenské spořitelny, chorvatské Riječka banky, maďarské Postabank, srbské Novosadské banky, rumunské banky Banca Commerciala Romana a odkoupením většinového podílu v ukrajinské bance Bank Prestige.

6.8.2 Ukazatele Erste Bank

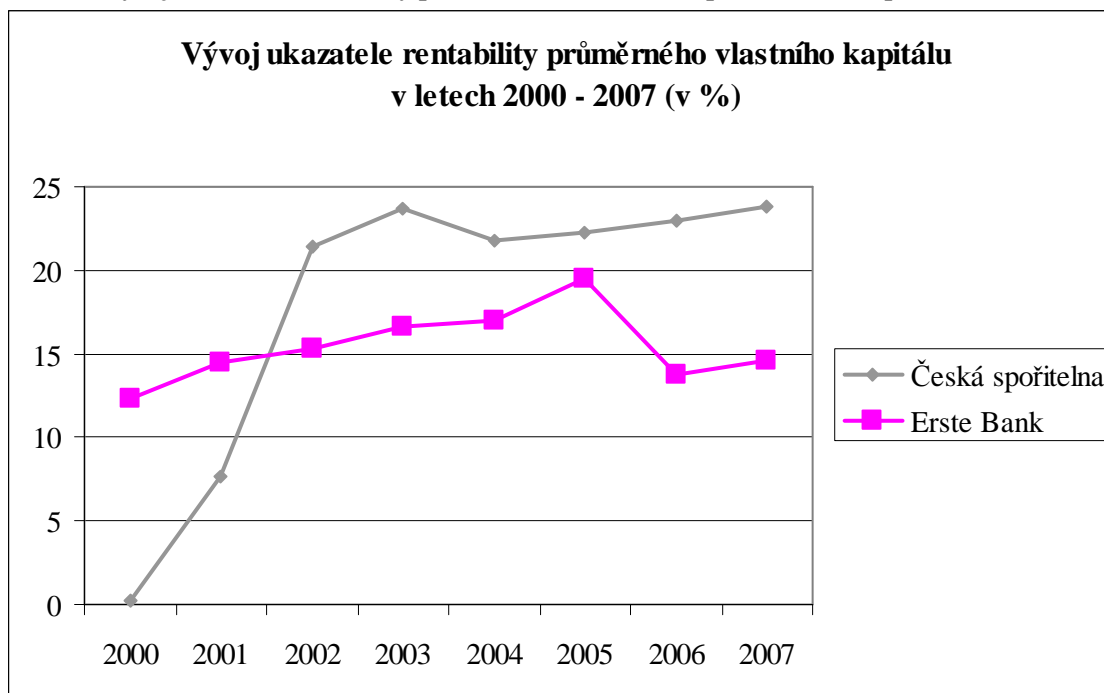
Tabulka 10: Vybrané ukazatele Erste Bank v letech 2002 – 2007 (v %)

Ukazatel	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ROAE	12,3	14,5	15,3	16,6	17	19,5	13,8	14,6
ROAA	0,27	0,26	0,21	0,28	0,39	0,47	0,51	0,59
Kapitálová přiměřenost	6,7	6,2	6,3	6,3	6,7	6,8	6,6	7

Zdroje: *Annual Reporting Erste Bank 2000 – 2007* [online]. Erste Bank, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW:<http://www.erstebank.com/sPortal/sportal.portal?_nfpb=true&_windowLabel=LABEL_MENU&_urlType=action&LABEL_MENU_sh=70718e727911500c363b7d8009e21cdb&LABEL_MENU_zz=65989.99592328547&LABEL_MENU_pc=2&cci=Channels/Investor_Relations/IR_Strukturcontents_eng/Struktur_IR_eng_YE_Rubrik.akp&desk=ebcom_en_0198&&navigationLink=TRUE&menu_navigationId=021419717057231190000194&menu_chronicleId=09002ee2800895b8&navigationId=021419717057231190000194>

6.9 Komparace efektivnosti hospodaření České spořitelny a Erste Bank

Graf 10: Vývoj ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu v České spořitelně a Erste Bank

Zdroj: *Výroční zprávy České spořitelny 2000 – 2007*, *Annual Reporting Erste Bank 2000 – 2007*, vlastní zpracování.

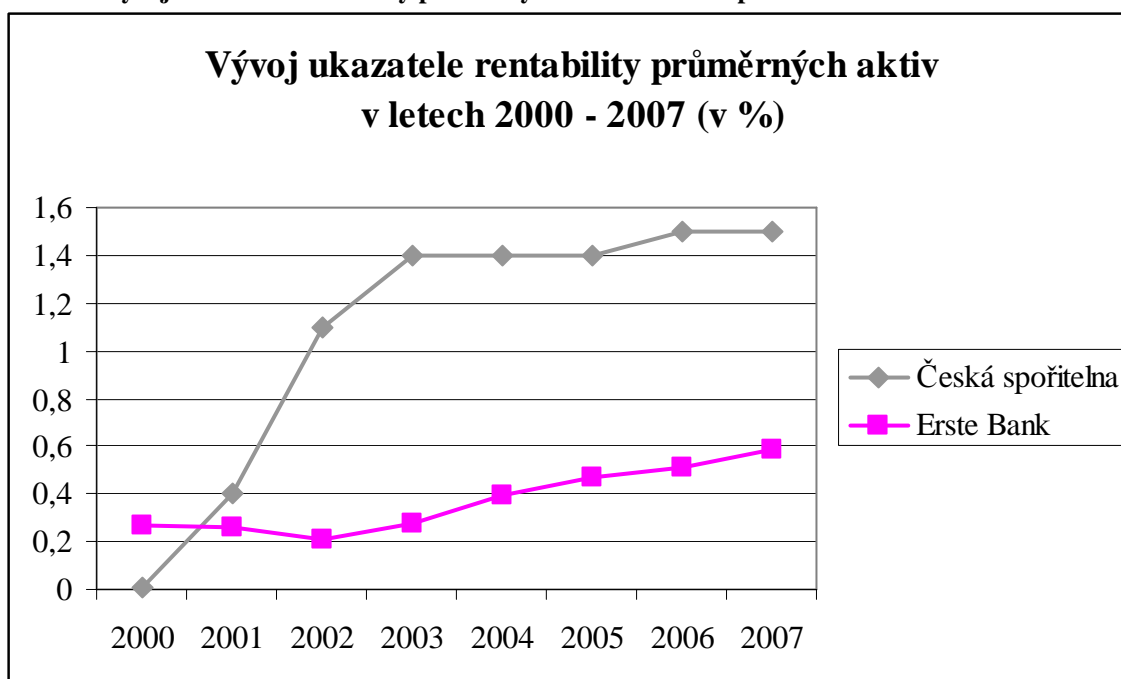
Ukazatel ROAE má v obou bankách poměrně pozitivní vývoj. Vykazuje většinou rostoucí trend, což je signálem, že banka se vyvíjí zdravě.

V Erste Bank v letech 2000 – 2005 má ROAE rostoucí tendenci. V roce 2005 dosahuje hodnoty 19,5 %. V roce 2006 došlo k poklesu na téměř 14 % a v dalším roce byl opět nastartován růst.

V České spořitelně má ROAE také rostoucí tendenci. Mírný pokles byl zaznamenán za rok 2004. Od tohoto roku ukazatel postupně roste. V roce 2007 dosáhl hodnoty 23,8 %.

Obě banky tedy efektivně využívají svůj vlastní kapitál.

Graf 11: Vývoj ukazatele rentability průměrných aktiv v České spořitelně a Erste Bank

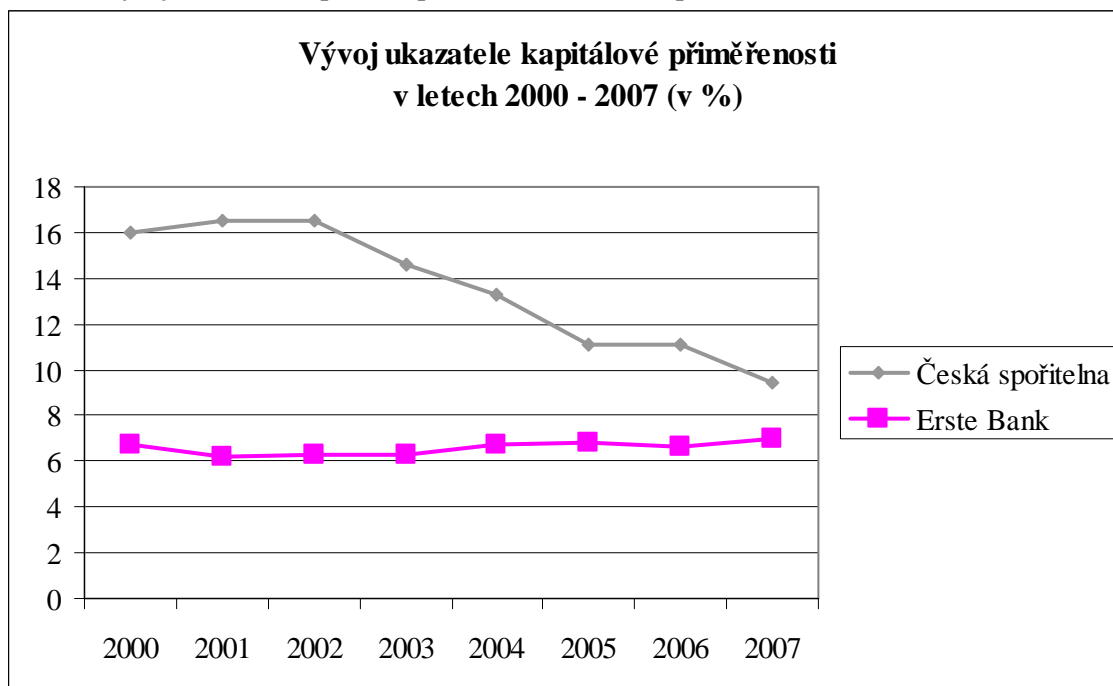
Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny 2000 – 2007, Annual Reporting Erste Bank 2000 – 2007, vlastní zpracování.

Ukazatel ROAA v obou bankách v letech 2000 – 2007 rostl, což je kladným signálem pro banky.

V Erste Bank byl poslední pokles zaznamenán v roce 2002 na 0,21 %. Na konci roku 2007 byl ukazatel větší o 0,38 %. Přesto ale nesplňuje hranici 0,6 %, pod kterou by ROAA nemělo poklesnout.

V České spořitelně se ukazatel neustále zvyšoval. V roce 2000 – rok vstupu Erste Bank do vlastnické struktury ČS – byla hodnota ukazatele 0,01 %. Na konci roku 2007 byl ROAA 1,5 %.

Graf 12: Vývoj ukazatele kapitálové přiměřenosti v České spořitelně a Erste Bank

Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny 2000 – 2007, Annual Reporting Erste Bank 2000 – 2007, vlastní zpracování.

Ukazatel kapitálové přiměřenosti má v Erste Bank rostoucí trend, naopak v České spořitelně dochází k jeho poklesu.

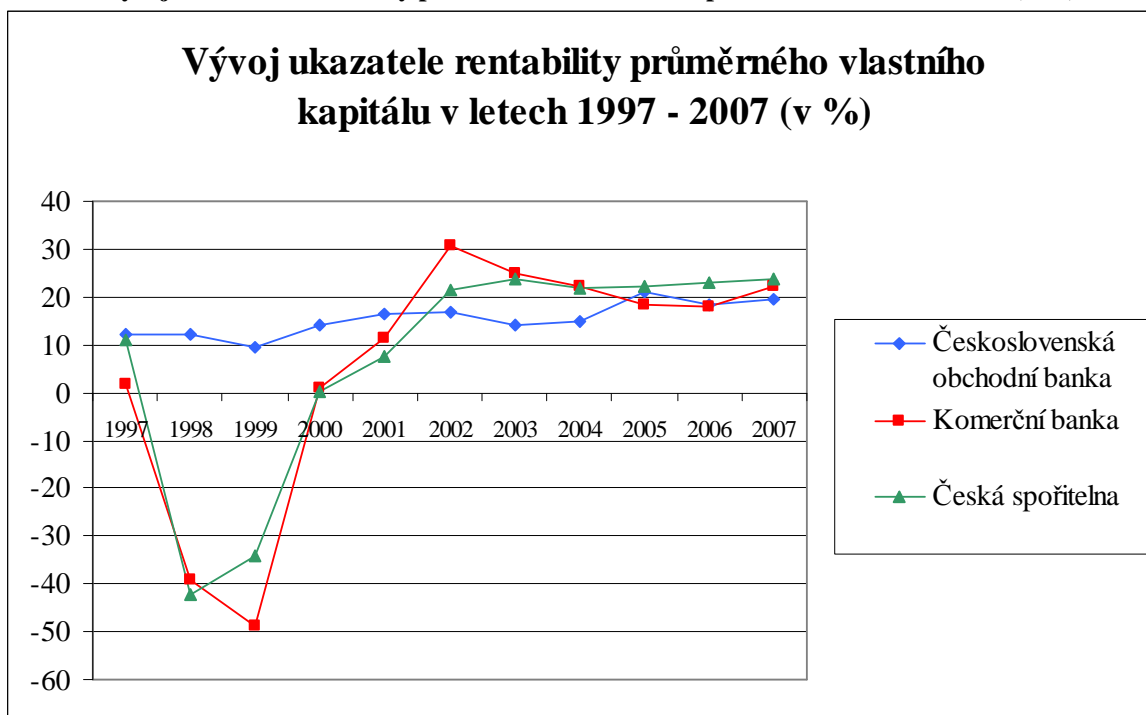
Erste Bank nemá v letech 2000 – 2007 hodnotu ukazatele vyšší než 8 %. Nesplňuje tedy hranici, pod kterou by neměla hodnota ukazatele klesnout. Znamená to, že Erste Bank není schopna vlastním kapitálem pokrýt případné ztráty vznikající z aktivit banky. Po vyložení tohoto ukazatele vyplývá, že Erste Bank není příliš stabilní z pohledu kapitálové přiměřenosti.

V České spořitelně od roku 2002 kapitálová přiměřenost klesá. V roce 2007 byla hodnota ukazatele 9,4 %. Po celou dobu splňuje hranici 8 %.

Na všech grafech, ve kterých práce porovnává české banky s jejich zahraničními vlastníky je vidět, že velké mateřské zahraniční banky mají hodnoty ukazatelů nižší než je tomu u jejich dceřiných společností v České republice. Je to dáno tím, že banky provádějí obchody v daleko větším rozsahu než české banky a má na ně také větší dopad ekonomická situace ve světě. Proto jsou ovlivněny riziky větších rozměrů, což se projevuje v hodnotách jejich ukazatelů.

6.10 Komparace efektivnosti hospodaření českých bank

Graf 13: Vývoj ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu v letech 1997 – 2007 (v %)

Zdroj: Výroční zprávy Československé obchodní banky 1997 – 2007, Výroční zprávy Komerční banky 1997 – 2007, Výroční zprávy České spořitelny 1997 – 2007, vlastní zpracování.

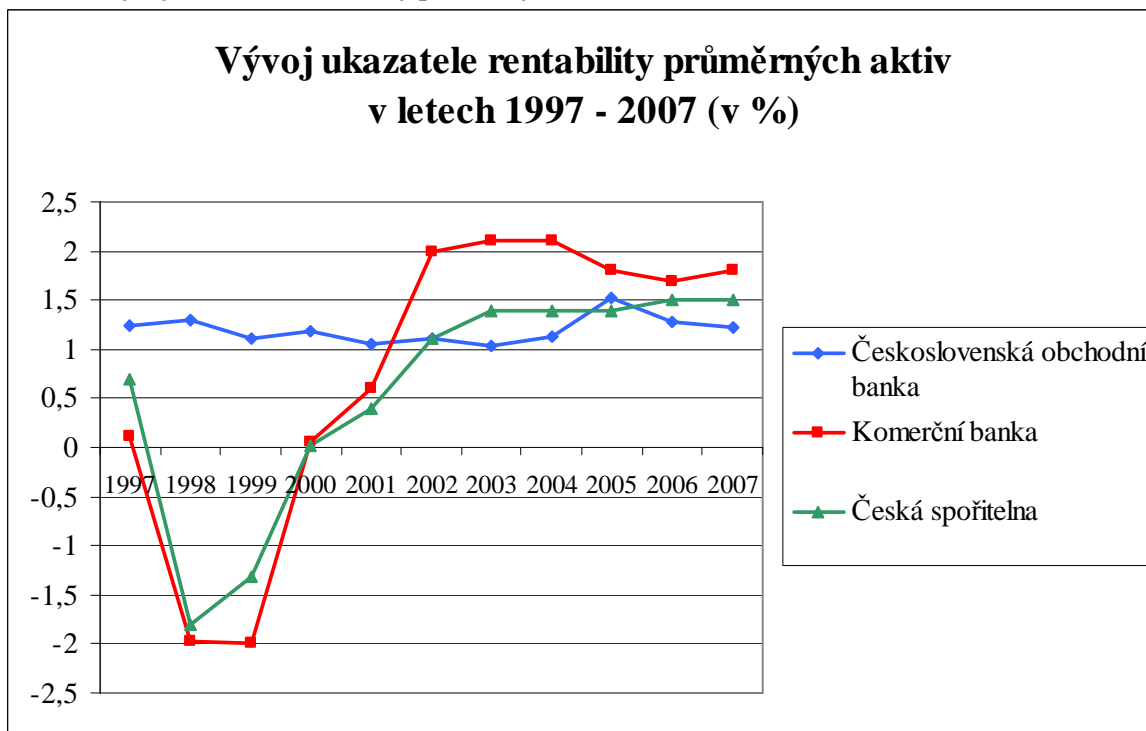
Rostoucí trend ukazatele ROAE je kladným signálem a vyjadřuje, jak velký zisk přinese bance její vlastní kapitál. U všech tří velkých českých bank je vidět, že stabilitu v této oblasti přinesl vstup zahraničních vlastníků do jejich akcionářské struktury.

ČSOB nikdy neměla záporné hodnoty tohoto ukazatele. Velikost ROAE se pohybovala v rozmezí 10 – 20 %. V roce 2000, po privatizaci ČSOB, začíná růst ukazatele. Na konci roku 2007 činila hodnota ROAE 19,47 %.

Komerční banka se dostala v případě ukazatele ROAE do záporných hodnot. V roce 1999 byl ukazatel -48,85 %. To bylo signálem pro privatizaci KB. Od roku 2000 dochází k růstu ROAE. Rekordní výše ukazatel dosahoval v roce 2002, kdy činil 30,6 %. Od roku 2003 dochází k poklesu a opět mírnému růstu.

Česká spořitelna také v letech 1998 a 1999 měla záporné hodnoty ukazatele rentability průměrného vlastního kapitálu. V roce 1998 byl ROAE -42,09 %. Po vstupu Erste Bank v roce 2002 se ukazatel zlepšil na 0,2 % a banka začala svým vlastníkům vytvářet očekávaný zisk. Hodnota ROAE postupně rostla. V posledních šesti letech je vývoj ukazatele více méně stabilní.

Graf 14: Vývoj ukazatele rentability průměrných aktiv v letech 1997 – 2007 (v %)

Zdroj: Výroční zprávy Československé obchodní banky 1997 – 2007, Výroční zprávy Komerční banky 1997 – 2007, Výroční zprávy České spořitelny 1997 – 2007, vlastní zpracování.

V ČSOB byl vývoj ukazatele ROAA poměrně stabilní. K poklesu došlo v roce 1999. Po vstupu zahraničního vlastníka začala rentabilita průměrných aktiv růst. V posledních letech se střídá pokles a růst ukazatele. V roce 2007 byla hodnota ukazatele 1,23 %, což vyjadřuje, že ČSOB dobře využívá svá aktiva a tedy efektivně hospodaří.

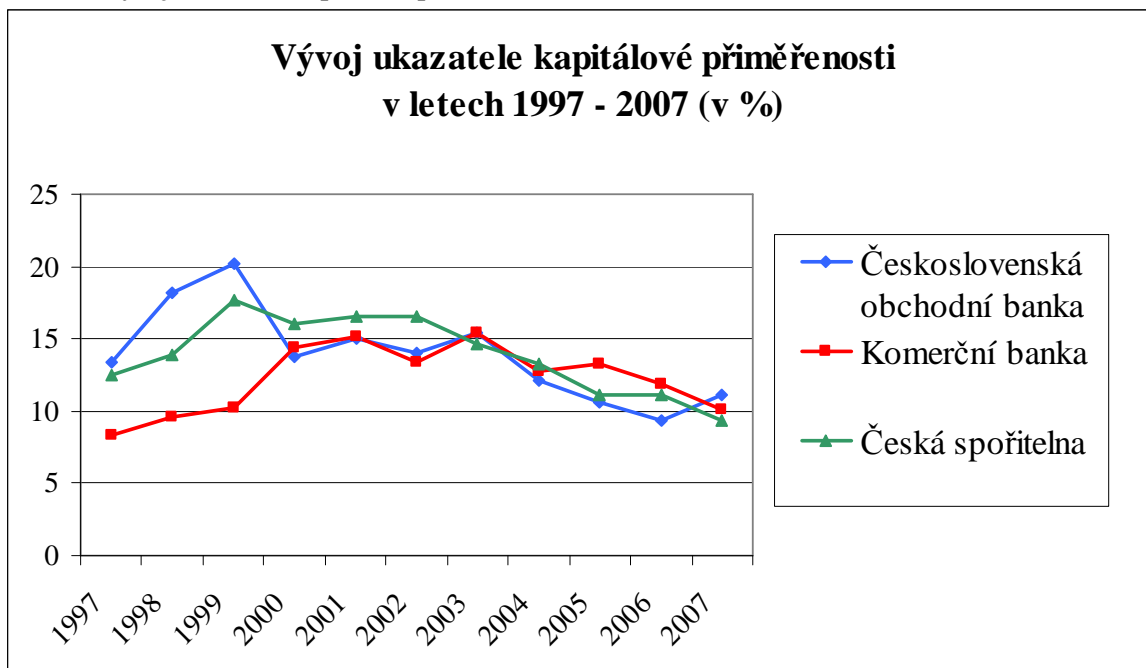
Komerční banka, stejně jako v případě ukazatele ROAE, měla v letech 1998 a 1999 záporné hodnoty rentability průměrných aktiv. Privatizace nastartovala růst ROAA. V roce 2004 hodnota překročila hranici 2 %. Na konci roku 2007 byl ukazatel 1,8 %.

V České spořitelně byl v roce 1999 ROAA -2 %. Od roku 2000 ukazatel roste. Zahraniční vlastník ozdravil banku a ta začala efektivně hospodařit. Od roku 2003 je vývoj ukazatele ROAA stabilní. Na konci roku 2007 byla jeho hodnota 1,5 %.

Růst ukazatele ROAA ve všech třech bankách nastartovala privatizace státního podílu těchto bank. Vstup České republiky do EU jako takový neznamenal pro banky v této oblasti velikou změnu.

Ukazatelé ROAA a ROAE je třeba posuzovat společně. O dobré finanční situaci banky vypovídá, když oba ukazatele současně rostou. Růst hodnot ukazatelů byl výsledkem privatizace, po vstupu do EU je vývoj obou ukazatelů stabilní.

Graf 15: Vývoj ukazatele kapitálové přiměřenosti v letech 1997 – 2007 (v %)

Zdroj: Výroční zprávy Československé obchodní banky 1997 – 2007, Výroční zprávy Komerční banky 1997 – 2007, Výroční zprávy České spořitelny 1997 – 2007, vlastní zpracování.

V případě ukazatele kapitálové přiměřenosti by jeho hodnota neměla být nižší než 8 %. Ve všech třech bankách byla tato hranice vždy splněna.

V roce 1999 dosáhla kapitálová přiměřenost v ČSOB svého maxima 20,24 %. Od té doby se pohybuje v rozmezí od 9 % do 16 %.

V Komerční bance došlo k růstu ukazatele v období po privatizaci banky. V roce 2007 byla hodnota 10,1 %.

Česká spořitelna měla nejvyšší hodnotu kapitálové přiměřenosti 17,7 % v roce 1999. Postupně dochází k poklesu ukazatele.

Na konci roku 2007 měly všechny tři banky přibližně stejnou hodnotu kapitálové přiměřenosti a můžeme říct, že ČSOB, KB i ČS jsou schopny pokrýt vlastním kapitálem případné ztráty vznikající z aktivit banky.

Závěr

Bankovní sektor v českých zemích prošel od svého vzniku po současnost velmi dynamickým vývojem. Jedním z důležitých mezníků bylo zavedení dvoustupňové bankovní soustavy po roce 1989. Došlo k oddělení centrálního bankovníctví od komerčních bank.

V roce 1993 po vzniku České a Slovenské republiky byla u nás založena Česká národní banka v podobě, jakou známe dnes. Významnou úlohu v bankovním prostředí hrají komerční banky, jejichž počet se v tomto období rychle zvyšoval.

V polovině 90. let se začíná objevovat v českém bankovním sektoru krize. Na některé banky byla uvalena nucená správa, jiným byla odebrána licence k provozování bankovních služeb. Za příčiny krize byly označeny tzv. klasifikované úvěry a nesprávné hospodaření managementu bank.

Bankovní krize byla řešena pomocí Konsolidačních programů I a II a pomocí Stabilizačního programu. Jejich cílem bylo založit instituci, která odkoupí problémové úvěry od bank, a takto získaný kapitál banky využijí ke svému ozdravení. Několika bankám se podařilo tímto způsobem na kratší dobu pomoci, ale přesto problémy v bankovním sektoru nadále setrvaly.

Řešením bankovní krize se nakonec stala privatizace bankovníctví. Stát se pro záchranu českých bank rozhodl prodat svůj podíl v nich zahraničním vlastníkům. Ti se po odkupu státního podílu stali majoritními vlastníky bankovních domů.

Vstup zahraničního kapitálu a know-how do českých bank jim pomohl znovu začít správně plnit jejich funkce a prosperovat.

Od privatizace velkých českých bank se začal vyvíjet bankovní sektor zdravě. Toto tvrzení dokazují hodnoty poměrových ukazatelů tří největších bank v České republice – Československé obchodní banky, Komerční banky a České spořitelny -, které začaly mít po vstupu zahraničních akcionářů rostoucí tendenci.

V porovnání se svými mateřskými bankami mají české banky hodnoty ukazatelů vyšší. Platí zde, že velké banky uskutečňují větší rozsah obchodů a jsou tedy i více ohroženy riziky plynoucími z těchto obchodů, proto hodnoty jejich ukazatelů jsou nižší než v jejich dceřiných menších bankách.

Privatizace tedy byla úspěšná a vytvořila základy pro správné fungování českého bankovního sektoru v podmínkách evropské integrace.

Do legislativní úpravy českého bankovníctví bylo třeba zahrnout právní úpravu této oblasti v Evropské unii.

V České republice vznikaly v souladu s vývojovými trendy světového bankovníctví bankovní finanční skupiny. České banky byly navíc součástí zahraničních skupin svých mateřských bank. Vlastnická struktura bank v českém bankovním sektoru byla ve prospěch investorů ze zemí Evropské unie.

Vstupem do Evropské unie se Česká národní banka stala součástí Evropského systému centrálních bank řízeného Evropskou centrální bankou. V České republice začala platit jednotná bankovní licence, která umožňuje působení zahraničních bank na našem bankovním trhu bez nutnosti žádat o licenci příslušný orgán našeho státu.

Vstup České republiky do Evropské unie neznamenal pro český bankovní sektor velké změny. Integrace českých bank do evropského finančního systému probíhala postupně již několik let před vstupem. Hlavním přínosem bylo, že banky vlastnily společnosti ze zemí, které již byly součástí Evropské unie a postupně její principy zaváděly do managementu českých bank.

Na hodnotách poměrových ukazatelů českých bank od roku 2004 – roku vstupu do Evropské unie – můžeme pozorovat, že jejich vývoj se pohybuje víceméně na stejných hodnotách. Vstup České republiky do Evropské unie tedy stabilizoval situaci v českých bankách, které se vyvíjejí zdravě a efektivně hospodaří se svými zdroji.

Současná stabilní situace bankovního sektoru je také podpořena pokračujícím růstem české ekonomiky, taženým především investicemi, spotřebitelskou poptávkou a vysokou dynamikou exportu.

V českém bankovním sektoru v souladu s vývojem evropského bankovníctví pokračuje proces budování finančních skupin. Řada zahraničních bank využila možnosti jednotné licence a oznámila poskytování svých bankovních služeb v České republice.

Cílem práce bylo zhodnotit především úspěšnost vstupu zahraničních vlastníků do českého bankovního sektoru stejně jako zhodnotit jeho zapojení do systému evropského bankovníctví. Vzhledem k výše uvedeným údajům, se podařilo dokázat, že zahraniční kapitál vyvedl české banky z krize a vstup do Evropské unie přinesl bankám stabilní a zdravý vývoj. Cíl diplomové práce byl tedy splněn.

Na přelomu 21. století prodělal bankovní sektor v České republice spoustu zásadních změn. Dnes ho můžeme označit za prosperující odvětví české ekonomiky. Závěrem je tedy třeba zdůraznit, že evropský systém znamenal pro české banky efektivní přínos a stabilizaci jejich pozice.

Seznam literatury

- ADÁMKOVÁ, V., Cihelková, E. *Vnitřní trh Evropské unie*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. 60 s. ISBN 80-245-0056-6
- BABOUČEK, I. *Analýza a hodnocení finanční situace banky na základě veřejně přístupných informací*, 1996, roč. IV, č. 13. ISSN 0015-1920
- BUDINSKÝ, V., GRULICH, T. *Banky a finanční organizace v České republice*. Praha: Public History, 1995. 104 s. ISBN 80-901432-6-1
- DRDLA, M., RAIS, K. *Evropská unie-evropská integrace a bankovníctví*. Praha: Computer Press, 1999. 133 s. ISBN 80-7226-211-4
- JONÁŠ, J. *Bankovní krize a ekonomická transformace*. Praha: Management Press, 1998. 112 s. ISBN 80-85943-70-0
- KLOUDOVÁ, J. *Evropská unie – historie a současnost ekonomického prostředí*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2004. 194 s. ISBN 80-7318-222-X
- MERVART, J. *České banky v kontextu světového vývoje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. 127 s. ISBN 80-7106-236-7
- POLOUČEK, S. *České bankovníctví na přelomu tisíciletí*. Ostrava: Ethics, 1999. 208 s. ISBN 80-238-3982-9
- POLOUČEK, S. *Bankovníctví*. Opava: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2005. 390 s. ISBN 80-7248-264-5
- PETRJÁNOŠOVÁ, B. *Bankovníctví I*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. 178 s. ISBN 80-210-1357-5
- REVENDA, Z. a kol. *Peněžní ekonomika a bankovníctví*. Praha: Management Press, 2005. 627 s. ISBN 80-7261-132-1
- ROSE, P. S. *Commercial Bank Management*. McGraw-Hill/Irwin, 2001. 832 s. ISBN 0-072-33967-5
- VENCOVSKÝ, F. *Dějiny bankovníctví v českých zemích*. Praha: Bankovní institut, 1999. 500 s. ISBN 80-7256-030-0

Elektronické zdroje:

www.cnb.cz, www.csob.cz, www.csas.cz, www.kb.cz

Finance a bankovníctví 2006 [online]. Olomouc: Univerzita Palackého, c2008

[cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW:

<http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/knihovna/Skripta_FF/finance_a_bankovnictvi.pdf>

Roční zprávy o vývoji bankovního sektoru: Bankovní dohled 1996 – 2005, Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem od roku 2006 [online]. Praha: Česká národní banka, c2008 [cit. 2008-04-30]. Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_sektor/analyticke_pub/publikace_rz.html>

Vlastnická struktura bankovního sektoru ČR k 31. 12. 2001 [online]. Praha: Česká národní banka, c2008 [cit. 2008-04-30]. Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_sektor/analyticke_pub/download/bd_2001_c.pdf>

Vlastnická struktura bankovního sektoru ČR k 31. 12. 2006 [online]. Praha: Česká národní banka, c2008 [cit. 2008-04-30]. Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/dnft_zpravy/download/dnft_2006_cz.pdf>

Bankovní sektor: Seznam institucí – celkový přehled [online]. Česká národní banka, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_sektor/seznam_instituci/seznam_bank/celkovy_prehl.html>

Scénář zavedení eura v České republice [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, c2008 [2008-05-06]. Dostupný z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Scenar_zavedeni_eura_CR.pdf>

Výroční zprávy Československé obchodní banky 1999 – 2007 [online]. Československá obchodní banka, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW:

<<http://www.csob.cz/bankcz/cz/Csob/O-CSOB/Vztahy-k-investorum/Vyrocní-a-pololetní-zpravy/default.htm>>

Annual reports KBC Bank 2000 – 2007 [online]. KBC Bank, c2008 [cit. 2008-04-26].

Dostupný z WWW: <<https://www.kbc.com/MISC/D9e01/~E/~KBCCOM/~BZJ5OEX/~BZIZTPN/~BZJ06SB>>

Komerční banka: Struktura akcionářů [online]. Komerční banka, c2008 [cit. 2008-04-26].

Dostupný z WWW: <http://www.kb.cz/cs/com/investor/info_shareholders.shtml>

Výroční zprávy Komerční banky 1998 – 2007 [online]. Komerční banka, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW: <http://www.kb.cz/cs/com/investor/annual_reports.shtml>

Annual reports Société Générale 2000 – 2007 [online]. Société Générale, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW: <http://www.ir.socgen.com/en/rapp_2007.asp>

Profil České spořitelny: Aktuální akcionářská struktura České spořitelny [online]. Česká spořitelna, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW:

<http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav10002_profil>

Výroční zprávy České spořitelny 1999 – 2007 [online]. Česká spořitelna, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW:

<http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads&dtree=cs&slnod=17>

Annual Reporting Erste Bank 2000 – 2007 [online]. Erste Bank, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW:

<http://www.erstebank.com/sPortal/sportal.portal?_nfpb=true&_windowLabel=LABEL_MENU&_urlType=action&LABEL_MENU_sh=70718e727911500c363b7d8009e21cdb&LABEL_MENU_zz=65989.99592328547&LABEL_MENU_pc=2&cci=Channels/Investor_Relations/IR_Strukturcontents_eng/Struktur_IR_eng_YE_Rubrik.akp&desk=ebcom_en_0198&&navigationLink=TRUE&menu_navigationId=021419717057231190000194&menu_chronicleId=09002ee2800895b8&navigationId=021419717057231190000194>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Seznam bank a poboček zahraničních bank v České republice k 30. 4. 2008

Příloha č. 2: Tabulky pro výpočet ukazatelů neuvedených ve výročních zprávách bank

Příloha č. 1: Seznam bank a poboček zahraničních bank v České republice k 30. 4. 2008

1. ABN AMRO Bank N.V.
2. Banco Popolare Česká republika, a.s.
3. Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V. Prague Branch, organizační složka
4. BRE Bank S.A., organizační složka podniku
5. BAWAG Bank CZ a.s.
6. CALYON S.A., organizační složka
7. Citibank Europe plc, organizační složka
8. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
9. Česká exportní banka, a.s.
10. Česká spořitelna, a.s.
11. Českomoravská stavební spořitelna, a.s.
12. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.
13. Československá obchodní banka, a.s.
14. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
15. eBanka, a.s.
16. Fortis Bank SA/NV, pobočka Česká republika
17. GE Money Bank, a.s.
18. HSBC Bank plc - pobočka Praha
19. HYPO stavební spořitelna a.s.
20. Hypoteční banka, a.s.
21. ING Bank N.V.
22. J&T BANKA, a.s.
23. Komerční banka, a.s.
24. Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.
25. Oberbank AG pobočka Česká republika
26. PPF banka a.s.
27. PRIVAT BANK AG der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich, pobočka Česká republika
28. Raiffeisenbank a. s.
29. Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod
30. Raiffeisen stavební spořitelna a.s.
31. Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.
32. UniCredit Bank Czech Republic, a.s.
33. Volksbank CZ, a.s.
34. Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha
35. Waldviertler Sparkasse von 1842 AG
36. Wüstenrot hypoteční banka a.s.
37. Wüstenrot - stavební spořitelna a.s.

Příloha č. 2: Tabulky pro výpočet ukazatelů neuvedených ve výročních zprávách bank

Tabulka č. 1: Údaje pro výpočet rentability průměrných aktiv v KBC Bank v mil. eur

Rok	Čistý zisk	Aktiva
2006	3 430	325 400
2007	3 281	355 597

Zdroj: *Annual reports KBC Bank 2006 and 2007* [online]. KBC Bank, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW: <<https://www.kbc.com/MISC/D9e01/~E/~KBCCOM/~BZJ5OEX/-BZIZTPN/~BZJ06SB>>

Tabulka č. 2: Údaje pro výpočet rentability průměrných aktiv v Sociétés Générale v mil. eur

Rok	Čistý zisk	Aktiva
2000	2 698	455 900
2001	2 154	512 500
2002	1 397	501 400
2003	2 492	539 400
2004	3 125	601 400
2005	4 446	848 400
2006	5 221	956 800
2007	947	1 071 800

Zdroj: *Annual reports Sociétés Générale 2000 – 2007* [online]. Sociétés Générale, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW: <http://www.ir.socgen.com/en/rapp_2007.asp>

Tabulka č. 3: Údaje pro výpočet rentability průměrných aktiv v Erste Bank v mil.eur

Rok	Čistý zisk	Aktiva
2000	191,8	71 196
2001	223,3	86 033
2002	255,2	121 222
2003	353,3	128 575
2004	544,5	139 682
2005	711,7	152 660
2006	932,2	181 703
2007	1 174,7	200 519

Zdroj: *Annual Reporting Erste Bank 2000 – 2007* [online]. Erste Bank, c2008 [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW:<http://www.erstebank.com/sPortal/sportal.portal?_nfpb=true&_windowLabel=LABEL_MENU&_urlType=action&LABEL_MENU_sh=70718e727911500c363b7d8009e21cdb&LABEL_MENU_zz=65989.99592328547&LABEL_MENU_pc=2&cci=Channels/Investor_Relations/IR_Strukturcontents_eng/Struktur_IR_eng_YE_Rubrik.akp&desk=ebcom_en_0198&&navigationLink=TRUE&menu_navigationId=021419717057231190000194&menu_chronicleId=09002ee2800895b8&navigationId=021419717057231190000194>